Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIX. Celovec, petek, 16. avgust 1974 Štev. 33 (1672)

Nixon je moral odstopiti

Gerald Ford novi predsednik Amerike

Zloglasna afera Watergate je zahtevala že dolgo vrsto žrtev in jih bo po vsej verjetnosti zahtevala še več. Najuglednejša med njimi pa je brez dvoma Richard Nixon, ki se je prejšnji petek končno le moral ukloniti ter je po dolgem obotavljanju odstopil s položaja predsednika Združenih držav Amerike. Le pol ure pozneje je bil že zaprisežen novi predsednik Gerald Ford, ki je predtem zavzemal položaj podpredsednika in se je po vesteh iz Washingtona že nekaj časa pripravljal na prevzem oblasti.

Nixon je šel in prišel je Ford. Ali in v kolikšni meri se bo po tej spremembi v vodstvu spremenila tudi ameriška politika, je seveda težko napovedati, vendar so politični opazovalci bolj ali manj prepričani, da do večjih sprememb ne bo prišlo. V tem smislu se je izrazil tudi novi predsednik Ford v svojih prvih izjavah, ko je menil, da bo skrbel za „kontinuiteto", v zunanji politiki pa da bo nadaljeval „nepretrgano in iskreno delovanje za mir".

Ravno na področju zunanje politike je bil Nixon tudi najbolj aktiven ter je na ta račun zanemaril reševanje marsikaterega notranjepolitičnega vprašanja. Seveda je malo pristranska ocena, ki jo je dal o Nixonu John Rhodes, voditelj republikancev v predstavniškem domu, ko je menil, da je malo ameriških predsednikov storilo več za svetovni mir. Nedvomno pa drži, da je nekdanji bojevnik hladne vojne Nixon pozneje kot predsednik Amerike zamenjal politiko konfrontacije s politiko sporazumevanja.

Leta 1969, šest mesecev po prevzemu oblasti, je Nixon na poti v LR Kitajsko oznanil načela svoje nove zunanje politike, ki so imela poseben pomen za Azijo. Ta načela so: Amerika bo spoštovala pogodbe, ki jih je sklenila s svojimi zavezniki in bo „nastavila svoj ščit", če bi kaka atomska sila ogrožala ameriškega zaveznika ali državo, ki je življenjskega pomena za varnost območja. Pri drugih vrstah agresije pa bo Amerika dajala vojaško in ekonomsko pomoč, vendar pričakuje, da bo ogrožena država sama prevzela glavno breme obrambe. Z drugimi besedami Amerika ne bo šla na led, kot je šla v Vietnamu. To tudi pomeni, da Amerika namerava ostati tihomorska sila, ne da bi ji bilo treba pošiljati lastnih vojakov v boj na azijsko celino. Ta doktrina je potem omogočila tudi umik ameriških sil iz Vietnama.

Visoki funkcionarji zunanjega ministrstva, ki ga bo tudi pod novim predsednikom Fordom vodil Henry Kissinger, zatrjujejo ob Nixonovem odstopu, da se ameriška zunanja politika ne bo spremenila. Pričakujejo, da bo Kissinger prav kmalu ponovno potrdil njeno celovitost v Aziji, na Bližnjem vzhodu in v Evropi. Zato Nixonov odstop tudi Moskve prav nič ni presenetil. Že prej je bilo slišati v visokih sovjetskih krogih mnenje, da je proces popuščanja napetosti nepreklicen — vsaj za prihodnjih deset do dvajset let.

Prav v tej smeri pa je iskati nekaj, kar upravičuje tudi določeno zaskrbljenost: ali se ne bo dialog med velikima silama nadaljeval na škodo tretjih? To vprašanje si zastavljajo predvsem neuvrščene države, ki so sicer vselej pozdravljale zbliževanje med Ameriko in Sovjetsko zvezo in popuščanje napetosti med velikimi silami, vendar so hkrati opozarjale, da tudi obdobje sporazumevanja skriva določene nevarnosti. Najhujša je ta, da bi to sporazumevanje potekalo mimo in na račun malih in srednjih držav; zato zahtevajo udeležbo pri vseh odločitvah, ki se tičejo njih.

Tozadevno skrb novi predsednik Ford v svojih prvih izjavah nikakor ni zmanjšal ali sploh odstranil, marveč jo je pravzaprav le še bolj utemeljil. Ko je narodom in vladam prijateljskih držav in vsega sveta zagotavljal, da bo nenehno nadaljeval iskrena prizadevanja za mir, je namreč še dodal: „Amerika bo še naprej skrbela za varnost in zdrav razum tega sveta." Z drugimi besedami to pomeni, da si Amerika torej še naprej lasti vlogo nekega varuha. Toda varnost, zdrav razum in mir sveta pa prav gotovo ne morejo biti prepuščeni enemu samemu varuhu in predvsem Amerika nima nobene pravice, lastiti si tako vlogo.

Ameriško ljudstvo je dogodke minulega tedna, ki so se končali z nenadnim vendar neizogibnim odstopom predsednika Nixona, sprejelo z zelo deljenimi občutki, v katerih se olajšanje, da se je mučna kriza zadnjih dveh let logično končala, prepleta s strahom, da pravzaprav ni minila. Ni nobenega dvoma, da je večina želela Nixonov odstop. Obenem pa je res tudi to, da ga je pospremila z zahtevo, da se odgovori na vprašanje, ali je moral biti konec tako surov.

Senca „nadaljevanja prikrivanja", prikrivanja „v imenu nacije" in njenega ugleda v svetu namreč še naprej visi nad Washingtonom. Novi predsednik to ve in prav zato je pomembno nasprotje med obveznostmi in sočutjem, ki ga je izrekel v kratkem govoru, ko je zaprisegel. Na eni strani, je dejal, da v tej „republiki vladajo zakoni in ne ljudje", po drugi strani pa, da upa, da bo „bivši predsednik, ki je prinesel mir milijonom, našel mir tudi za samega sebe."

Dejstvo je, da ljudstvo pomni, kaj je Nixon storil na področju pomiritve med narodi, vendar mnogi pomnijo tudi drugo: da je 17 Nixonovih sodelavcev obsojenih ali pa čaka na sojenje in bi bilo potemtakem nepravično, če bi poglavarja oprostili, da so zadnja odkritja pokazala, da je imel vdor v Watergate globlji pomen kot so mislili in da je treba kazniva dejanja kaznovati, ker bi „amnestija" povzročila orkan novega notranjega boja in razcepljenosti.

Predsednik Nixon je bil pospremljen z zadoščenjem, v katerem ni radosti, predsednik Ford pa sprejet z dobro voljo, ki ni brez mej. Prihodnje tedne in mesece bo prebujena zavest o krizi ljudi, ki bi se skoraj spremenila v krizo sistema, spremljala tudi Forda. Ali bo Fordu, če bo hotel, dovoljeno, da prepusti pozabi minule mesece razcepljenosti Američanov, ne da bi vso zadevo v celoti razčistili? Isti vodilni novinarji, ki danes še pravijo, da ima Ford pravico, da zahteva moralno podporo ljudstva, bi lahko znova začeli z ostrino, značilno za ameriški tisk, iskati še neodkrite in nerazsvetljene strani delovanja za kulisami vladanja.

Razkrinkani hujskači

Celovški škof dr. Köstner je pred kratkim objavil pastirsko pismo, v katerem je zavzel stališče k vprašanju jezika in narodnosti v južnih delih Koroške. Ugotovil je, da je zadovoljivo rešitev težko najti, o čemer da pričajo tudi nešteta mnenja in težave, s katerimi se mučijo pravni strokovnjaki, za narodnostna in manjšinska vprašanja.

„Tudi versko življenje trpi ob teh težavah. V mnogih župnijah se predstavniki obeh narodnsti ne morejo zediniti, kako naj uporabljajo ljudski jezik v bogoslužju; v publikacijah in na zborovanjih stavljajo pretirane zahteve in vedno znova se ponavljajo pavšalna sumničenja nasproti duhovnikom."

Ta škofova ugotovitev se nedvomno nanaša na tisto dejavnost na Koroškem, ki predstavlja največjo oviro za rešitev odprtih vprašanj in s tem za pomiritev v deželi: hujskaška gonja nemških nacionalistov, ki slovenskim duhovnikom in sploh Slovencem podtikavajo nelojalnost ter jim očitajo, da posiljujejo nemško večino in hočejo slovenizirati vso Koroško.

„Vrsto obdolžitev proti duhovnikom na dvojezičnem ozemlju smo skrbno preiskali in smo ugotovili, da so bile neresnične ali pa pretirane," nedvoumno pravi škof in s tem postavlja na laž trditve šovinističnih hujskačev.

Razkrinkani so torej kot lažniki, njihove trditve so razgaljene kot tisto, kar pač so: neresnica, zlobno podtikavanje, neutemeljeni očitki in nesramne žalitve — skratka rekviziti, ki se jih s pridom poslužujejo nemški nacionalisti vedno in povsod, enkrat na političnem, drugič na kulturnem in šolskem, zdaj pa tudi še na verskem področju.

Sprejem

OB JUGOSLOVANSKEM DNEVU V CELOVCU

V torek je bil na Avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu tradicionalni „Jugoslovanski dan".

Ob tej priložnosti so generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu ter predsednika gospodarskih zbornic SR Slovenije in SR Hrvatske priredili sprejem v prostorih mestne hiše.

Sprejema so se udeležili številni predstavniki družbeno političnega in predvsem gospodarskega življenja Koroške, Hrvatske in Slovenije. Navzoči so bili tudi zastopniki organizacij in ustanov slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Avstrija še ni izpolnila svojih obveznosti iz državne pogodbe

V izjavi, ki jo je objavila minulo soboto celovška Kleine Zeitung, se je deželni glavar Leopold Wagner v zvezi z manjšinskim vprašanjem nedvoumno priznal k izpolnitvi državne pogodbe. „Samo ob sebi je razumljivo, da jo je treba izpolniti," je poudaril, hkrati pa še dodal: „Vendar je po mojem mnenju razen dvojezičnih krajevnih napisov vse urejeno."

Tako mnenje je deželni glavar Wagner zastopal že večkrat, čeprav mu je gotovo dobro znano, da določila državne pogodbe oziroma njenega 7. člena še zdaleka niso urejena — ne samo glede dvojezičnih napisov, marveč tudi glede vseh ostalih življenjskih vprašanj slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. To je bilo dovolj jasno povedano z naše strani in tudi na Dunaju priznavajo, predvsem pa v mednarodni javnosti opozarjajo, da Avstrija še ni izpolnila svojih tozadevnih obveznosti.

Zato ne moremo razumeti, kako deželni glavar zdaj ponovno zastopa mnenje, ki je v očitnem nasprotju z resnico. Vse dosedanje urejevanje teh vprašanj namreč ni privedlo k izboljšanju, marveč je nasprotno povzročilo občutno poslabšanje položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Kajti vse to urejevanje v resnici ni nič drugega kot pa načrtna politika sistiranja, politika izničevanja že tako vse prej kot zadovoljivih rešitev:

● *S prvim zakonom, ki je bil baje sklenjen v korist slovenske narodne skupnosti, namreč s tako imenovanim manjšinskim šolskim zakonom, so dejansko sistirali dvojezično šolsko odredbo, torej ureditev, na katero so se sklicevali avstrijski predstavniki pri pogajanjih za državno pogodbo in jo mednarodni javnosti prikazovali kot dokaz širokogrudnosti Avstrije.*

● *Z zakonom o sodnem jeziku so dejansko sistirali dotedanje pravno stanje, ko je veljalo, da je določilo o uporabi slovenščine pred sodnimi in upravnimi uradi neposredno izvršno; slovenski uradni jezik so degradirali na raven pomožnega jezika in njegovo veljavnost omejili le na tri sodne okraje.*

● *Z zakonom o dvojezičnih napisih so sicer prvič v zgodovini poskusili hoditi novo pot, toda pod pritiskom nemških nacionalistov in neonacistov so tudi ta zakon sistirali, z nekaznovanjem zločinskih atentatorjev na uradne napise pa postavili v dvom pravno ureditev države.*

● *Končno je bilo sistirano tudi še delovno navodilo za slovenski kulturni referat pri koroški deželni vladi, kar predstavlja skupaj s kapitulacijo oblasti ob napadu na napise nevaren precedens, ki bi ga nemški nacionalisti v bodoče lahko razumeli kot opravičilo za nadaljnje akcije proti Slovencem in njihovim pravicam.*

Ob takšni bilanci dosedanjega izpolnjevanja manjšinskih določil državne pogodbe je izjava deželnega glavarja prav tako nesprejemljiva kot pa njegova zamisel o „koroškem omizju", kjer naj bi očividno prišlo do „konfrontacije" med Slovenci in tako imenovanimi domovinskimi organizacijami, za reševanje manjšinskih vprašanj pristojni in odgovorni pa bi si lepo umili roke, češ, kaj moremo, ko pa „ekstremisti na obeh straneh" nočejo miru.

Vse od pogajanj za kulturno avtonomijo v prvi republiki preko nacistične dobe, ko je bil vodja takratnega predhodnika današnjega Heimatdiensta hkrati glavni krivec zločinskega izseljevanja koroških Slovencev, pa do cele vrste primerov iz povojne dobe imamo že dovolj izkušenj, zaradi katerih se koroški Slovenci ne moremo vsesti za skupno mizo z „domovinskimi organizacijami." Kajti vse te izkušnje nas učijo le eno: da s temi krogi ne more biti reševanja naših življenjskih vprašanj.

Dediščina fašistične vladavine

postavlja Portugalsko pred težke probleme

Ko so aprila letos zrušili na Portugalskem fašistični režim, je bilo povsem jasno, da je le še vprašanje časa, kdaj bo Portugalska napravila konec tudi s svojo dosedanjo kolonialno politiko. Medtem se je novi režim že odločil, da prizna narodom Gvineje-Bissau, Angole in Mozambika popolno neodvisnost in da se začne takoj pogajati o uresničitvi te neodvisnosti. Ob tem pa se je Portugalska seveda sprijaznila tudi z dejstvom, da se bo morala spoprijeti s problemom gospodarske prilagoditve nastalemu položaju.

Kakor poudarjajo v Lizboni, bo Portugalska vrgla s sebe že skoraj neznosno breme kolonialnih vojn, ki je požiralo polovico njenega proračuna. Toda na drugi strani se bo znašla pred problemom, kam z desettisoči vojakov, ki se bodo vrnili v domovino in iskali zaposlitev; poleg tega pa bo bivše kolonije zapustilo tudi precej tam živečih Portugalcev. In ne nazadnje bo treba prav kmalu razmisliti še o portugalskih investicijah v teh deželah ter o bodočih gospodarskih stikih med temi novimi neodvisnimi afriškimi državami ter Portugalsko.

Z vsem tem se zdaj spoprijema Portugalska, obremenjena z zaostalostjo, ki je glavna značilnost njenega notranjega položaja, dediščina desetletij fašistične vladavine, ki so ji pokazali vrata šele pred nekaj meseci. Tako v gospodarskem razvoju kakor tudi glede življenjske ravni je Portugalska namreč na dnu evropske lestivce. Inflacija je lani dosegla stopnjo 20 %, v prvih treh mesecih tega leta, torej do zrušitve fašističnega režima, pa že celih 30 %. Vsak tretji dela zmožen Portugalec je odšel za kruhom v Zahodno Evropo. Zaslužek, ki ga pošilja ekonomska emigracija, in dohodki od turizma, ki se je začel razvijati pred nekaj leti, niso mogli bistveno pripomoči k zboljšanju splošnega gospodarskega položaja, niti niso mogli biti protiutež velikanskim izdatkom kolonialne vojne.

V treh afriških deželah, ki bodo v kratkem popolnoma neodvisne od Portugalske, je zdaj okrog 175.000 portugalskih vojakov; poleg tega pa živi v teh deželah še okrog 800.000 portugalskih priseljencev. Ko ne bo več vojne v kolonijah Portugalske z njenimi 9,8 milijona prebivalci, ne bo več potrebovala stalne vojske okrog 220.000 mož. Demobilizirani vojaki, ki si bodo morali v glavnem šele poiskati mesto v življenju, bodo brez dvoma pomenili hud pritisk na tržišču delovne sile, na katerem je ponudba že tako precej večja od povpraševanja. Nekateri bodo morda ostali v službi v novih afriških državah, kjer bo bržčas ostal tudi del portugalskih priseljencev, saj je po zrušitvi fašističnega režima v stari domovini večina od njih podprla zamisel o neodvisnosti kolonij. Tisti pa, ki se bodo vrnili „domov", ne bodo samo gospodarsko, temveč morda tudi politično breme.

V Lizboni upajo, da bo bivša metropola lahko z vladami novih neodvisnih držav navezala dobre in zdrave gospodarske stike. Portugalska izmenjava s kolonijami je v zadnjih letih nenehno nazadovala: od skupne portugalske trgovinske izmenjave je v letu 1969 prišlo na kolonije še 19,9 odstotka, lani pa že samo 12,4 odstotka. Kar zadeva investicije, je portugalski kapital v kolonijah daleč zaostajal za ameriškim, zahodnonemškim, belgijskim, francoskim in južnoafriškim. Po mnenju Lizbone bodo novim afriškim državam vsekakor potrebne tuje investicije, saj si bodo prizadevale čimprej izkoristiti svoje veliko naravno bogastvo. Skupni jezik, ki bi ga Portugalska lahko našla z njimi na tem področju, pa bi se poznal tudi njenemu gospodarskemu položaju.

O tem, kako reševati nakopičene gospodarske probleme, so v Lizboni začeli razmišljati takoj po zrušitvi fašističnega režima. Dinamični zunanji minister Mario Soares se je že v svojih prvih stikih z državniki več zahodnoevropskih držav pogovarjal o možnosti, da bi dali Portugalski kredite; dobil je ugodne odgovore. Nekaj upanja stavlja Lizbona tudi na to, da se bo Portugalska deloma ali popolnoma vključila v skupni trg. Prav tako pa si veliko obetajo od še povsem neizkoriščenih možnosti gospodarskih stikov z Vzhodno Evropo in zlasti s Sovjetsko zvezo.

Za globalno zaščito

slovenske manjšine v Italiji

V mladinskem domu Smolnik na Pohorju je bil pred nedavnim skupni seminar pripadnikov Zveze mladine Slovenije in Socialistične mladine Italije. Predstavniki obeh mladinskih organizacij so izčrpno obravnavali notranjo politiko svojih držav in njuno vlogo v svetu, prav tako pa razpravljali tudi o raznih mednarodnih vprašanjih.

Podrobno so na seminarju govorili tudi o položaju italijanske narodnostne manjšine v Jugoslaviji ter slovenske manjšine v Italiji. V tej zvezi sta obe organizaciji zlasti poudarili pričakovanje, da se bo uresničila globalna zaščita slovenske manjšine v Italiji ter zahtevali hiter sprejem tozadevnega zakonskega osnutka, ki ga je v rimskem parlamentu predložila socialistična stranka Italije.

Organizacije združenega dela

preraščajo v višjo organizacijsko stopnjo gospodarstva

Prejšnji petek je predsednik zbora združenega dela skupščine SR Slovenije Štefan Nemec ob navzočnosti številnih predstavnikov političnih, družbenih in gospodarskih organizacij Slovenije ter gostov iz Koroške in Furlanije-Julijske krajine odprl 24. Gorenjski sejem, ki bo odprt še do 19. avgusta.

Po uvodnih besedah o Gorenjskem sejmu za katerega je ugotovil, da se iz leta v leto veča, da je že prerasel okvir regionalnih in slovenskih razmer ter se razvil v jugoslovansko in mednarodno sejemsko prireditev, je Nemec spregovoril o vlogi temeljnih organizacij združenega dela.

Poudaril je, da se le-te postopoma razvijajo v bazo za vse oblike gospodarskih odnosov. Z združevanjem proizvodnje osnovnih surovin, predelave, trgovine in prometa naj bi ti odnosi po skupni poti prerasli v višjo organizacijsko stopnjo gospodarstva. Na poti za dosego tega cilja lahko sejemska prireditev, kakršna je Gorenjski sejem, doprinese znaten delež.

Predsednik republiškega odbora združenega dela je ugotovil, da realizacija nalog trgovine v novi socialni in gospodarski situaciji zahteva pospešeno uveljavitev načel organizacij združenega dela in gospodarskih sredstev. Izmenjava blaga mora biti dolgoročno načrtovana in prilagojena novemu času. Gorenjski sejem lahko nudi podatke o stopnji realizacije teh nalog, hkrati pa daje možnosti za vzpostavitev novih gospodarskih kontaktov. Govornik je poudaril, da je najvažnejši pomen Gorenjskega sejma prav v dejstvu, da vzpostavlja hiter in neposreden kontakt med številnimi trgovskimi činitelji.

Uspavana demokracija

Italija po najnovejšem fašističnem zločinu

„Nacistična zastava ni umrla v Berlinu l. 1945 ... Živi še naprej za veliko fašistično in nacistično Italijo." Ta dva stavka svebuje pismo, s katerim je ekstremistična ilegalna fašistična organizacija Ordine nero priznala, da je zakrivila najnovejši teroristični zločin — atentat v ekspresnem vlaku Rim-München, in se tudi pred javnostjo znova legitimirala.

Italijanska in svetovna demokratična javnost se zgražata nad početjem vse bolj organiziranega fašističnega gibanja, hkrati pa se ogorčeno vprašujeta, ali italijanske demokratične sile zares niso sposobne obrzdati razvoja, ki naravnost ustvarja podlago za režim „trde roke in reda", kakršnega ponujajo fašisti. Očitno je, da policijske akcije proti podtalnim desničarjem, pa tudi nedavni odvzem imunitete voditelju legalnega fašističnega gibanja v italijanskem parlamentarnem življenju, „italijanskega socialnega gibanja (MSI), poslancu Almiranteju že zdavnaj ne zadoščajo več.

PRIKRITI IN ODKRITI FAŠIZEM

Sile, med katere se prišteva tudi skupina „ordine nero" s približno 700 člani, se namreč čutijo spričo gospodarskih in socialnih težav, ki z vso silo pritiskajo na italijansko življenje, vse bolj sproščene. Povezane so tudi s podobnimi gibanji v Evropi in po svetu. Preveva jih, kot je to priznal ob njihovem najnovejšem zločinu tudi demokrščanski dnevnik Il Giorno, sovraštvo do italijanske demokracije in miru v deželi. To sovraštvo skušajo pred javnostjo zaviti v krinko antikomunizma, vendar se jim to ni posrečilo, kajti s svojim terorizmom in programskimi izjavami, pa naj se pojavijo kjerkoli v Italiji ali pod kakršnimkoli imenom, kažejo svojo fašistično miselnost in svoj končni smoter — restavracijo fašizma.

Eksplozije bomb v vlakih, na železniških postajah, pred bankami in v avtomobilih so se pričele na Apeninskem polotoku oglašati sistematično že od leta 1968. V zadnjih petih letih so našteli 100 atentatov. Največji med njimi so sicer zvbudili vest italijanske demokracije, vendar se jim niti vlada leve sredine, ki je brez dvoma najboljša oblika za premostitev vseh trenutnih gospodarskih in političnih težav, ni postavila dovolj krepko po robu, po vsem sodeč prav zaradi notranje razcepljenosti koalicijskih strank, posebno krščanske demokracije.

Značilna je izjava krščansko-demokratskega prvaka Fanfanija ob najnovejšem tragičnem dogodku v tem usodnem trenutku za Italijo. Ko se dotika žalostnih izkušenj s fašistično strahovlado, hkrati poudarja, da je le-to odpravilo odporniško gibanje ter obsodila ustava in „izredno velika večina Italijanov".

POZABLJENA USTAVA

Prav ta izjava pa nam — poleg odločnih obsodb levih strank v vladni koaliciji — še bolj ponazarja vso tragiko v italijanski resničnosti. Italijanska demokracija ima v ustavi vso potrebno podlago, da dosledno onemogoči rovarjenje vsakršnih odkritih ali prikritih organizacij, ki so po ideologiji fašistične, vendar jim dosedanje italijanske vlade niso hotele stopiti dovolj odločno na prste. Italijanska ustava iz l. 1956 prepoveduje vsakršno obnavljanje fašizma v obliki organizacij, propagando ideologije ali obrekovanje demokracije ter njenih republiških ustanov. Znani Schelbov zakon je pozneje še podrobno razčlenil v desetih paragrafih ustrezna ustavna določila in določil tudi kazni za kršilce. Tri do deset let ječe naj bi npr. dobil tisti, ki bi si drznil ustanoviti fašistično stranko!

In vendar se je — povsem legalno — rodilo „italijansko socialno gibanje" z Mussolinijevim prijateljem Almirantejem na čelu ... Ustavna določila so torej počivala 21 let v naftalinu.

Čas, ko so na Portugalskem zadali konec fašistični samovladi in ko se tudi v Španiji pripravljajo na obračun s tem zlom, naravnost zahteva, naj v Italiji uveljavijo ustavna določila in načela, ki zagotavljajo deželi demokratični razvoj in onemogočajo pojavljanje fašizma v katerikoli obliki. Resnico, da bi koalicijska vlada morala odločneje izvajati sprejeti minimalni program gospodarskih in socialnih reform in s tem stabilizirati položaj, omenjajo te dni kot prvi pogoj, ostrejše ukrepe proti fašističnemu terorizmu in proti delovanju fašističnih skupin ob pomoči vse demokratične javnosti pa kot življenjsko nujo.

Najbrž bi pisana paleta v vladni koaliciji morala v času, ko gre za dejansko obrambo italijanske demokracije in demokracije na svetu nasploh, opustiti ostro polemiko, ki lahko samo služi desničarskemu razpihovanju protivladne in protidemokratične psihoze.

Srečko Panič

POŠIROKEM SVETU

HIROŠIMA. — Na predvečer 29. obletnice strašne katastrofe, ko je bila na japonsko mesto Hirošimo odvržena atomska bomba, si je vzela življenje 30-letna Ritsuko Hirasaki. Ženska, ki je bila ob tragičnem napadu leta1945 šele enoletni otrok, je pustila znancem sporočilo, v katerem je poudarila, da nima zaupanja v prihodnost. Njeni starši so umrli pred nekaj leti za rakom in tudi sama Ritsuko je morala pogostoma na zdravljenje v bolnišnico. Ritsuko Hirasaki je ena izmed žrtev, ki jih atomska bomba, odvržena nad Hirošimo leta 1945, še zdaj zahteva vsako leto v velikem številu. Med žalno svečanostjo v spomin na žrtve prve atomske bombe so japonske oblasti namreč sporočile, da je samo lani v Hirošimi umrlo 1970 ljudi za posledicami atomske bombe, ki je eksplodirala l. 1945.

PLITVIČKA JEZERA. — Pod velikim 80-metrskim slapom rečice Plitvice bodo tudi letos priredili tradicionalno mednarodno poroko. Letos se bodo v tem okviru poročili mladi pari iz Anglije, Škotske, Nemčije, Nizozemske, Italije, Francije, Švedske, Avstrije in Jugoslavije. Zanimiva prireditev bo v dneh od 3. do 10. oktobra v času, ko bo narodni park Plitvice tudi z vrsto drugih slavnosti obhajal 25. obletnico obstoja.

RIO DE JANEIRO. — V Braziliji divja strašna epidemija meningitisa. V prvi polovici letošnjega leta je za to boleznijo zbolelo 10.573 ljudi, od tega 7581 samo v Sao Paolu. Pa še zdaj sprejemajo bolnišnice v tem mestu vsak dan po več kakor sto novih bolnikov in vsak dan umre v tem mestu za meningitisom okrog 10 ljudi. Predsednik opozicijske stranke je v domu poslancev sprožil ostro razpravo o narodnem zdravstvu ter obtožil režim, da je kriv nazadovanja na tem področju. Dejal je, da je epidemija v primerjavi z „brazilskim razvojnim čudežem" prava „narodna sramota".

DAKA. — V zadnjih tednih je v Bangladešu zaradi povodnji in kolere, ki jo spremlja, umrlo najmanj 2000 ljudi, medtem ko je več kot 30 milijonov prebivalcev te težko prizadete dežele ogroženih. Begunci se zatekajo predvsem v taborišča, ki jih posebej v ta namen odpirajo oblasti. Po uradnih podatkih so povodnji uničile pridelek na 10 milijonih oralov zemlje. Hudo poškodovanih je 19.000 šol in drugih vzgojnih ustanov ter več kot pol milijona hiš.

PEKING. — Kitajska tiskovna agencija Hsinhua je sporočila, da so v prvih šestih mesecih letošnjega leta načrpali na Kitajskem 21,3 odstotka več nafte kot v istem obdobju lanskega leta, rafinerije pa so predelale 18,2 odstotka več nafte kot do srede minulega leta. Kitajska ima sedaj dovolj nafte za domače potrebe, nekaj pa je tudi izvaža, zlasti na Japonsko.

RIM. — Preiskave, ki so jih uvedli po nedavnem fašističnem atentatu na brzovlak pri Bologni, so privedle že do prvih uspehov. Policija je aretirala tri pripadnike skrajne desničarske organizacije „Črni red", pri katerih so našli dokumente, ki se nanašajo na omenjeni atentat. Aretirani skrajneži so bili udeleženi tudi že pri prejšnjih akcijah neofašistov. V raznih italijanskih mestih nadalje preiskujejo stanovanja znanih neofašistov ter so že doslej odkrili velike zaloge orožja in razstreliva. Prav tako pa policija skuša odkriti tudi „ozadje" neofašističnih akcij.

ZAGREB. — Na zagrebškem razstavišču so v polnem teku priprave na letošnjo jesensko sejemsko prireditev, ki bo trajala od 12. do 22. septembra. Letošnjega jesenskega mednarodnega velesejma v Zagrebu se bo udeležilo več kot 6000 domačih in tujih razstavljavcev iz več kot 50 evropskih, afriških- azijskih in ameriških držav ter iz Avstralije. Celotni razstavni prostor zajema površino okoli 270.000 kvadratnih metrov, kjer bodo razstavili okoli 300.000 izdelkov najrazličnejših panog gospodarstva.

BUDIMPEŠTA. — V prvih šestih mesecih tega leta je Madžarsko obiskalo več ko 2,5 milijona tujih turistov, to je skoraj dvakrat več kot v istem obdobju lanskega leta. Večina turistov, namreč okrog 900.000, je prišla iz Češkoslovaške, na drugem mestu pa je bila Jugoslavija s 470.000 turisti. Prav tako rekorden pa je tudi obisk madžarskih turistov v drugih državah. V prvem polletju 1974 je letovalo na tujem 1,4 milijona Madžarov, in sicer jih je bilo največ v Jugoslaviji (397.000) in na Češkoslovaškem.

WASHINGTON. — Po podatkih mednarodnega monetarnega sklada so se rezerve držav proizvajalk nafte v juniju povečale za 16,2 odstotka na 29,961 milijona dolarjev. Od lanskega oktobra, ko so začele veljati nove cene nafte, so devizne rezerve teh držav poskočile za 12,878 milijona dolarjev.

Prijavimo naše kmečke fante v Kmetijsko strokovno šolo v Podravljah

Strokovno znanje je poleg osnovnega in obratnega premoženja temelj za gospodarski uspeh in bodoči gospodarski obstoj sleherne kmetije. Časi, ko so pridne roke kmečkih ljudi ob podedovanem in na kmetiji pridobljenem znanju zadoščale za reševanje proizvodnih nalog, so za vselej minuli. V današnjem svetu ekonomizacije odloča o uspehu ali neuspehu, o biti ali ne biti, bolj kot kdaj koli poprej činitelj — strokovno znanje. Od strokovne usposobljenosti kmetijskega proizvajalca zavisi, kako bo izkoristil proizvajalna sredstva in kakšen bo sad njegovega gospodarjenja.

Breme pomanjkanja strokovnega znanja pritiska z vso težo na številne naše gospodarje in jih v brezupu sili v iskanje kruha izven kmetije. Pogostokrat so s tako odločitvijo soočeni celo kmetje, katerih gospodarstva bi z ozirom na velikost in tehnično opremljenost lahko nudila znosnejše pogoje za delo in zaslužek kakor zaposlitev izven kmetije.

Koroški Slovenci imamo v Podravljah lastno kmetijsko šolo, ki je s podelitvijo statusa javnosti pridobila javne pravice: mimo priznanja spričeval in s tem možnosti nadaljevanja šolanja na višjih šolah, predvsem tudi pravico učencev do zakonitih šolskih in internatskih podpor ter do povračila voznih stroškov na relaciji kmetija šola.

Tudi v pogledu na učni program in kvaliteto strokovnega pouka podraveljska kmetijska šola ne zaostaja za ostalimi kmetijskimi šolami. Nasprotno, spričo manjšega kroga učencev in podobnih pridelovalnih prilik naših kmetij je v stanju, da pri pouku strokovnih predmetov v največji meri upošteva značilnosti naše ožje kmetijske proizvodnje.

Ker je kmečki človek pomemben dejavnik našega narodnostnega hotenja in uveljavljanja, kmetijska strokovna šola za fante v Podravljah svoje napore razumljivo vlaga ne samo v posredovanje čim popolnejše strokovne izobrazbe, marveč predvsem tudi v pravilno vrednotenje kmečkega dela in v gojitev ljubezni do kmečkega poklica. Saj je živo zainteresirana na gospodarskem obstoju sleherne kmetije, ki ima za to potrebne proizvodne osnove.

Pogoj za vpis v prvi letnik Kmetijske strokovne šole za fante v Podravljah je dovršeno 9. obvezno šolsko leto (politehnični letnik). V drugi letnik pa se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno končali prvi letnik katerekoli kmetijske strokovne šole.

Učenci, ki v redu zaključijo kmetijsko strokovno šolo, s tem hkrati zadostijo obvezi do obiska poklicne šole (Berufschule).

Prošnja za vpis, ki ji je treba priložiti zadnje šolsko spričevalo, pošljite do najpozneje 15. septembra na naslov: Kmetijska strokovna šola za fante, 9241 Föderlach/Podravlje.

Slovenski RTV center
bo dobil novo moderno poslopje

Med številnimi poslopji, ki nastajajo v Ljubljani, je tudi velika, po zunanjosti precej nenavadna stavba, ki jo že danes (po Vernovi podmornici) imenujejo „Nautilus". To je bodoči center slovenske Radiotelevizije, ki bo predvidoma dograjena prihodnje leto.

Novi center slovenske Radiotelevizije se predstavlja v obliki velike, pet oziroma osemnadstropne stavbe, od katere so tri etaže zgrajene pod zemljo. S svojimi čudno izbočenimi okroglimi okni pod slemenom je podobna Vernovi podmornici Nautilus, nekateri pa so jo krstili tudi za Potemkinovo vas.

Uradni začetek priprav za gradnjo tega poslopja sega nazaj v leto 1966, medtem ko so z gradnjo samo začeli poleti 1970. Za temelje in dve oziroma trietažne kleti so izkopali 60.000 kubičnih metrov materiala. V prvi studijsko-tehnični del novega RTV centra so vgradili 385 ton železa (armatura), 770 ton jeklenih nosilcev in za okostje 8.000 kubičnih metrov betonskih konstrukcij. Do letošnje pomladi so za to stavbo porabili med drugim 170 ton cementa. Za opaže betonskih konstrukcij pa bi potrebovali — če bi še delali po starem — kar srednje velik gozd, namreč okrog tisoč kubičnih metrov desk.

Impozantne so tudi instalacije: v 300 kilometrih kablov je instalirana moč 3.000 kW, kar bi zadostovalo za srednje veliko vas z okrog 200 domačijami. V stavbi je napeljanih 13 kilometrov vodovodnih cevi, medtem ko so klimatske in prezračevalne naprave morali pripeljati na 30 vagonih. Pročelje stavbe je obloženo s posebnimi lito-aluminijastimi ploščami (izdelek podjetja Impol v Slovenski Bistrici), ki na pogled izgledajo kot sivi marmor.

Studijsko-tehnični trakt ima štiri velike studie, redakcijski del ter prostore za tehniko — od skladišč, delavnic in strojnice do študijskih prostorov, delavnic in podobno. Za vse te in druge vzporedne prostore in namene je na voljo 22.000 kvadratnih metrov koristne površine oziroma 75.000 kubičnih metrov prostornine. Ob stavbi bodo postavili 62 metrov visok oddajni stolp za zvezo z glavnima prenosnima postajama Krvavcem in Krimom. Za tistimi čudno izbočenimi okni pod slemenom, ki so dala poslopju tudi ime „Nautilus", so vgrajene klimatske naprave. Posebej pa so graditelji ponosni na visoko akustično stopnjo studiev, kar je zasluga tehnikov in tonskih strokovnjakov slovenske RTV.

Ko bo začel polno obratovati, bo ta ogromni gradbeni in tehnični kolos samo za vzdrževanje zahteval stalno ekipo 30 do 40 delavcev. Če pa se bodo pozneje enkrat odločili tudi za drugi TV spored, bo novi center slovenske Radiotelevizije dobil še večje razsežnosti.

Trboveljska delavska godba
osvojila naslov svetovnega prvaka

V Kerkradu na Nizozemskem je bilo prejšnji mesec 7. svetovno prvenstvo amaterskih glasbenih skupin. Nastopilo je skupaj 15.000 godbenikov iz mnogih dežel sveta, tekmovali pa so v skupinah: pihalne godbe, simfonični orkestri, tamburaški ter harmonikarski orkestri.

V ostri konkurenci in pred izredno strogo strokovno žirijo se je na tem velikem srečanju amaterskih glasbenih skupin najbolj izkazala delavska godba iz Trbovelj, ki je osvojila naslov svetovnega prvaka ter poleg zlate kolajne prejela še posebno pohvalo strokovne žirije in posebno pohvalo za najboljši tuji orkester.

Delavsko godbo v Trbovljah že deset let vodi Mihael Gunzek, sodeluje pa v orkestru 47 godbenikov, ki so večinoma delavci v tamkajšnjem rudniku in v raznih tovarnah. Iz tega ansambla so izšli tudi številni godbeniki, ki zdaj sodelujejo v najboljših slovenskih poklicnih orkestrih. Osvojitev naslova svetovnega prvaka pa je nedvomno najlepša nagrada za ves trud in požrtvovanje, ki ga člani godbe vlagajo v svoje kulturno-umetniško udejstvovanje.

Spet zanimive publikacije
Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Založniška dejavnost Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani — o kateri smo v našem listu že ponovno poročali — je v zadnjem času spet zabeležila vrsto zanimivih novosti. Naj omenimo izmed njih tokrat predvsem bibliografijo Jurija Vege, ki jo je pripravil Jože Povšič.

Svetovno znani matematik Jurij Vega je eden izmed številnih primerov, ki pričajo, da je tudi mali slovenski narod dal celo vrsto pomembnih in splošno priznanih „velikanov" znanosti in umetnosti. Hkrati pa prav Vega sodi tudi med tiste Slovence, ki so morali svoja dela ustvarjati v tujini in v tujem jeziku, ker jim ožja domovina v preteklosti ni mogla nuditi zadovoljivih možnosti in pogojev za razvoj in razmah. Avtor Vegove bibliografije pravi, da je ime sestavljavca logaritemskih tabel Jurija Vege dobro znano po svetu, toda malo takih, ki te knjige uporabljajo, hkrati ve, da je njihov avtor bil sin slovenskega kmeta.

Vega je bil dolga leta profesor matematike na topničarski šoli na Dunaju, kjer se je zaradi pomanjkanja primernih knjig lotil pisanja učbenikov. Ustvaril je pomembna, še danes priznana in veljavna dela, med katerimi nedvomno zavzemajo posebno mesto njegovi logaritmovniki. Bibliografija, ki jo je po dolgoletnem raziskovanju in zbiranju gradiva sestavil Jože Povšič, opisuje poleg raznih drugih razprav in publikacij 268 natisov Logaritemsko-trigonometrijskega priročnika, ki je izšel v številnih jezikih, skupna dosedanja naklada vseh Vegovih logaritmovnikov pa je gotovo presegla že tri milijone izvodov. Obsežno bibliografijo dopolnjuje zanimivo slikovno gradivo, ki predstavlja važen prispevek k spoznavanju življenja in dela Jurija Vege.

Med nadaljnjimi publikacijami SAZU iz zadnjega časa je tretja in hkrati zadnja knjiga pisem Frana Levca. Urednik France Bernik je s pripravami za izdajo Levčeve korespondence pričel leta 1958 ter je v treh knjigah obdelal skupno 822 dopisov 76 naslovljencem. Delo je izredno temeljito, saj na primer v tretji knjigi, ki obsega 476 strani, skoraj ²/₃ zavzemajo urednikove opombe in dostavki. Lino Legiša je obdelal kalobški rokopis „Knjige kranjskih pesmi" iz srede 17. stoletja, ki je bil najden na Kolobju, štajerski župniji južno od Šentjurja pri Celju, prvi pa je o njem spregovoril naš ožji rojak Matija Majar-Ziljski v svoji „Pesmarici cerkevni" leta 1846. — Bojan Čop je objavil svoj „Prispevek k zgodovini labialnih pripon v indoevropskih jezikih". — Zbornik inštituta za slovensko narodopisje „Traditiones" pa tudi v svojem drugem zvezku prinaša pestro zbirko razprav, poročil in gradiva, kjer je posebej govora tudi o Koroški in koroških Slovencih.

Ingoličeva „Gimnazijka"
bo zaživela na filmskem platnu

Roman „Gimnazijka" slovenskega pisatelja Antona Ingoliča je skozi leta sodil med najbolj brana dela sodobne slovenske književnosti. V kratkem pa bo ta zgodba mladih ljudi in njihovih problemov zaživela tudi na filmskem platnu.

Filmski amaterji v Celju, ki so svoječasno posneli že film „Na kmetih" po istoimenskem romanu Ivana Potrča ter film „Križ na gori" po povesti Ivana Cankarja, so namreč zdaj obdelali še Ingoličev roman „Gimnazijka". Kakor že pri obeh prejšnjih filmih, je tudi tokrat napisal scenarij Stanko Jost, po poklicu inspicient v celjskem gledališču, ki je hkrati vodil tudi režijo, medtem ko je za kamero stal Sandi Videnšek. Glavno vlogo gimnazijke Jelke je zelo doživeto zaigrala mlada dijakinja Andreja Konjedič, sicer pa so sodelovali nekateri igralci celjskega gledališča in predvsem dijaki celjske gimnazije.

TONE SVETINA 241

UKANA

TRETJA KNJIGA

Novica je na očeta vplivala porazno. Najprej zavoljo hčerke, potem pa zavoljo sebe. Dejal je sinu:

„Torej sedaj boste aretirali še mene in me spravili v taborišče... Kaj naj storim? Dam ves denar, kar ga imam, če naju lahko oba izvlečeš."

Mati, ki je poslušala iz sosednje sobe in ujela samo zadnji del, a še ni vedela, kaj je s hčerjo, je vzrojila:

„Denar! Najprej si ga dajal tem poganom, zdaj pa bi ga rad še drugim. Namesto da bi ga podaril cerkvi!"

Očetu je buhnila v obraz kri:

„Izgini, ženska nora! Ali se še sedaj ne zavedaš, da gre za tvojo lastno hčer, zame in tudi zate?!"

Zastrmela se je vanj, ker ni bila navajena, da bi se ji tako postavil po robu.

„To morajo vendar napraviti za našega Bogdana!"

Prepir je zmotil zvonec pri vrtnih vratih. Vlajhun je ugotovil, da je spodaj major Wolf s svojim črnim mercedesom. Stekel je po stopnicah in mu odprl. Že spotoma mu je povedal, za kaj gre.

„Govorila bova sama, v posebni sobi," je odločno velel major.

Ko sta sedla, je major prižgal cigaro in začel:

„Dal sem jim nalog, da jo spuste, kot sem vam obljubil, še preden sem odpotoval. Plačal mi bo tisti, ki jo je kljub temu pridržal. To so namenoma napravili vam, ki delate z nami. Ne vprašujte se, kdo. To so tisti, ki snujejo tajno vlado, ki bo prišla na dan iz mišjih lukenj takrat, ko bodo prišli Anglosasi. Pomagali mi boste razkriti te podlasice."

„Rešite očeta in sestro, pa bom napravil vse za vas."

Wolf je vstal, mu ponudil roko in dejal:

„Upam, da ste mož beseda!"

Pol ure zatem, ko so se železna vrtna vrata zaprla za majorjem Wolfom, se je črni mercedes vrnil. Wolf sam je pripeljal dekle za roko kot lastno hčer.

Dekle je zajokalo in padlo v objem očetu.

„Oče, ubila se bom!"

Njeno drobno telo se je krčevito stresalo v očetovem naročju. Oče jo je božal in miril.

Potem so spravili dekle v posteljo.

Tačas je bil major Wolf sam v veliki sprejemnici. Ogledoval si je pohištvo v bidermajerskem slogu in dragocene umetniške slike. Pogled se mu je ustavil na odprtem kaminu, v katerem je plapolal ogenj. Ta prostor se mu je zdel zanimiv. Prav gotovo se je v njem dogodilo marsikaj nenavadnega. Ti predmeti govorijo o rečeh, ki jih želi razvozlati general.

„Gospod major, s čim vam lahko postrežemo," se je vljudno priklonil postarani Valjhunov oče.

Prinesli so jima čaj, kot si je želel major, in pogovor je stekel o dekletu:

„Zaradi vaše hčerke vam očitajo stvari, ki zadostujejo za dvakratno ustrelitev." Wolf je začel naštevati nekatera zelo neprijetna dejstva.

Mož je bledel in lezel vkup. Njegove živahne trgovske oči, ki so bile sposobne prodati belo za črno in delati iz blaga denar, so bile obupane. Prignan v kot, ni videl drugega izhoda kot pogajanje, da bi se čim ceneje odkupil.

Stopil je k zastoru, ki je zakrival v zid vgrajeno blagajno, jo odklenil in vzel iz nje aktovko, polno lir, nemških mark in vrednostnih papirjev.

„Koliko, gospod major?" je hladno položil denar na mizo.

Wolf se je nasmehnil in se skušal delati nevednega.

„Gospod, ne razumem vas. Zakaj mi ponujate denar?"

„Za uslugo, ki ste nam jo napravili."

„Spravite to, gospod. Nisem eden tistih, ki delajo za papir."

„Oprostite. Zlata ali drugih vrednosti nimam pri sebi, lahko pa jih dobim."

Wolf je nadaljeval z brezizraznim obrazom:

„Še zdaj se ne razumeva. Tudi vašega zlata ne potrebujem. Jaz se borim iz prepričanja in zato, ker se moram. Vi pa se vtikate v nevarnosti brez potrebe."

Mož je prebledel in roke so se mu tresle, ker ni razumel manevra nemškega oficirja. Mislil je, da hoče še več.

Wolf ga je končno rešil zadrege:

„Povejte mi odkrito, zakaj ste dajali hčerki denar, da je podpirala OF?"

„Povedal vam bom resnico. Grozili so ji, da bodo ubili mene ali pa njej napravili zlo. Vsakdo ima rad otroka. Kdo se ne boji zanj? Ko jim je izročila prvič, ko hoteli še in še, potem pa so grozili... Kako naj vam razložim?... Policist ste in veste, kaj je izsiljevanje..."

Odprl je aktovko in potegnil iz nje papir, na katerem je bilo napisano s pisalnim strojem:

„Vojni dobičkar! Medtem ko ti trguješ in grabiš milijone, narod krvavi. Tvoj sin sodeluje z Nemci in belimi! Če ti je življenje drago in če ti je kaj za hčer, pošiljaj po njej in se odkupi."

Prevedel mu je pisanje v nemščino.

SPD Trta v Žitari vasi priredilo kulturni večer

Ni je skoraj nedelje, da ne bi naša prosvetna društva imela kakšno prireditev, ali s samostojnim nastopom ali pa v okviru prireditev kulturnega koledarja raznih občin. Ta kulturna dejavnost, ki sovpada ravno v tisti čas, ko je pri nas na deželi največ dela, tako na polju, kot v naših gostinskih obratih, je občudovanja vredna in zasluži posebno priznanje. Cilj društvenih nastopov je v glavnem ta, da tudi tujim gostom, ki prihajajo k nam na počitnice posredujemo naše kulturne dobrine, ki se izražajo v petju, glasbi in folklornih nastopih. Na takšnih prireditvah imajo tuji gostje najlepšo priložnost, da spoznajo naše ljudstvo, njegove šege in navade, z naše strani pa prijetno dolžnost, da navežemo z njimi stike ter tako pomagamo odpravljati razna zahrbtna obrekovanja prenapetih nacionalistov, ki bi radi Slovence prikazali kot ljudi, ki se drznejo slovenizirati nemško večino na Koroškem.

Ena izmed mnogih takšnih prireditev, ki služi medsebojnemu sporazumevanju v deželi in tudi preko meja, je bila v nedeljo zvečer pri Rutarju v Žitari vasi.

Slovensko prosvetno društvo „Trta" je v okviru kulturnega koledarja občine Žitara vas priredilo kulturni večer na katerem so poleg domačega pevskega zbora pod vodstvom Jozeja Starca nastopili tudi mešani zbor „Danica" in trio „Korotan", ki ju vodi Hanzi Kežar ter nemški pevski zbor MGV Sittersdorf iz Žitare vasi pod vodstvom Stanka Toparja.

Med obiskovalci izredno dobro uspele prireditve, je bilo tudi precej tujcev, ki so z velikim zanimanjem spremljali spored, ki se je odvijal v obeh deželnih jezikih. V imenu Slovenskega prosvetnega društva „Trta" je vse navzoče, zlasti goste iz inozemstva pozdravil Stanko Wakounig in vsem želel mnogo kulturnega užitka. Nastop pevskih zborov je kvalitativno in pa tudi glede obiska odlično uspel, saj so bili pevci, zlasti pa trio „Korotan" nagrajeni z navdušenim aplavzom.

Tudi tokrat so naši prosvetaši dosegli svoj namen, saj so doprinesli lep delež k posredovanju slovenske kulture turistom na Koroškem in k mirnemu sožitju med obema narodoma na Koroškem. Prav lepa hvala velja tudi Vladimirju Rutarju, ki je posredoval prostore za to lepo prireditev v Žitari vasi.

Jezerce nad Vrbo

Tri kilometre severno od Vrbe se zrcali sredi gozda in travnikov idilično jezero imenovano Jezerce (Saissersee), ki je bilo do še pred nedavnim cilj številnih kopalcev — predvsem gostov iz inozemstva.

Pred pičlim mesecem pa je lastnik jezera, hotelir Jakob Wrann iz Vrbe prepovedal kopanje v njem. Kot vzrok za prepoved je navedel, da je jezero preobremenjeno s kopalci, da ob jezeru ni nobenih sanitarnih naprav in da jezero nima odgovarjajočega pri- in odtoka, da bi se v zadovoljivi meri moglo „čistiti". Omenjeno jezerce je dejansko izpostavljeno raznim obremenitvam, ki lahko privedejo do katastrofalnih posledic. Hotelir Wrann je prepoved kopanja v jezeru vzel zelo resno in najel za to tri čuvaje, ki skrbijo za to, da se kopajo samo še tisti, ki imajo za to njegovo pismeno dovoljenje. Številni gosti, ki so se desetletja kopali v jezeru in jim je to sedaj prepovedano, so razumljivo zelo razburjeni, tako da je večkrat prišlo do mučnih prepirov med čuvaji in njimi.

Na razna vprašanja v zvezi s to prepovedjo, je hotelir Wrann odgovoril, da namerava ob jezeru zgraditi kopališče s predpisanimi sanitarnimi napravami ter na ta način obvarovati jezero pred nadaljnim onesnaženjem. Tudi občina Vrba se prizadeva, da bi bil ta projekt čimprej realiziran, ker bi gradnja poštenega kopališča z **omejenim** številom kopalcev le bil nekakšen prispevek k zboljšanju kakovosti vode v jezeru.

Trenutno je še veliko razburjenja zaradi prepovedi, zlasti med tujci, ki smatrajo ta ukrep kot sovražen in nesprejemljiv. Če pa objektivno preudarimo, zakaj so se odločili za prepoved kopanja, pa moramo le priznati, da je bil ta ukrep utemeljen, ker je treba v tako kočljivi situaciji dejansko takoj ukrepati. Najidealnejši ukrep za rešitev ogroženega jezera Jezerce pa bi bil vsekakor v tem, da bi sploh prepovedali kopanje — to pa spet ne bi bilo v interesu lastnika jezera.

V juniju porazno nazadovanje nočitev

Iz podatkov koroškega statističnega urada je razvidno, da smo letošnji mesec junij dosegli komaj 1,717.000 nočnin, kar je v primerjavi z junijem lanskega leta nazadovanje za 854.000 prenočitev ali 33,2 %. Če tako primerjamo letošnji junij z lanskim, ugotovimo da se je število pri obrtnih gostinskih obratih znižalo za 30,6, pri privatnih kar za 42,5 % in na kampingih za 37,3 odstotka.

Skoro ves primanjkljaj gre na račun inozemskih turistov. Število nočnin nemških gostov iz ZRN se je v primerjavi z junijem lanskega leta znižalo od 1,822.000 na 1,134.000, torej za 688.000 ali za 37,8 %. Delež nemških turistov na Koroškem je znašal 88,1 % vseh obrtnih in privatnih gostišč. Tudi število nizozemskih gostov se je znižalo za 107 tisoč nočnin ali 15,9 %. Tudi na kampingih se je število zahodnonemških nočitev znižalo za 93.000 ali za 41,7 %, kar predstavlja porazen padec nočitev.

Iz teh številk moramo na žalost ugotoviti, da je z naraščanjem števila nočitev vsaj za enkrat, če ne za vedno pri kraju. Medtem ko se število nočnin domačih gostov ni bistveno spremenilo, se je zato delež inozemskih nočnin porazno znižal, kar bo imelo vsekakor neugodne gospodarske posledice. Kakor je bil junij slab, se gostinci vendar tolažijo s tem, da bosta morda julij in avgust nekoliko boljša. O tem pa bomo zvedeli nekoliko pozneje, ko bomo imeli nove podatke koroškega statističnega urada.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo v Pliberku. Odprta je dnevno od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo posreduje otrokom letovanje

Na Koroškem so trenutno v počitniškem domu ob Goslinjskem jezeru v Podjuni na tritedenskem letovanju otroci iz Slovenije in Grčije.

Po posredovanju Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem je bilo tem otrokom omogočeno, da so si ogledali deželno glavno mesto Celovec, kjer sta jih pozdravila, v zastopstvu župana Leopolda Guggenbergerja, direktor magistrata dr. Josef Platzer in deželni tajnik Avstrijsko-jugoslovanskega društva v Celovcu Richard B. Blatnik. Neka dijakinja iz Ljubljane in gospa Elenie Aspiolis iz Aten sta se prisrčno zahvalili direktorju magistrata za prisrčni sprejem in gostoljubnost. Seveda so ob tej priložnosti otroci obiskali tudi znani Minimundus ali mali svet ob Vrbskem jezeru, kjer so si ogledali in občudovali znamenite stavbe, enkrat z druge perspektive.

Medtem, ko otroci iz Slovenije uživajo pri kopanju ob Goslinjskem jezeru na Koroškem, se pa koroški otroci kopajo ob sinjem Jadranu. Skupno so se prijavile tri skupine koroških otrok, ki preživljajo del počitnic v Kopru, Poreču in Novigradu. Otroci iz Poreč so se že vrnili domov, medtem ko ostali dve skupini še uživata sončne žarke Istre in plavo vodo Jadranskega morja. V omenjenih letoviških krajih imajo otroci na razpolago svojo plažo, igrišča in druge možnosti (izleti v notranjost dežele in po morju), da se zabavajo in tudi zdravstveno utrjujejo. Zastopniki Avstrijsko-jugoslovanskega društva iz Koroške, so ob priložnosti obiska otrok z veseljem ugotovili, da se otrokom in tudi njihovim spremljevalcem letos prav posebno dopade in da so s strani jugoslovanskih oblasti deležni vse podpore. Posebno je treba poudariti tudi prijateljske odnose, ki vladajo med jugoslovanskimi, češkimi in avstrijskimi otroci (v mladinskem domu v Poreču).

Kot posebnost letošnjega letovanja naj omenimo, da se ga je prvič udeležila tudi neka deklica iz SOS-otroškega naselja, za katero je prevzelo stroške Avstrijsko-jugoslovansko društvo v Celovcu.

Meteorološka sonda pristala pod Bleščečo planino

Prejšnjo nedeljo 28. julija so naši planinci, ki so dežurali v „Koči nad Arihovo pečjo" na Bleščeči planini imeli posebno srečo, odkrili so namreč na vrhu neke visoke jelke v grabnu imenovanem Reka, 200 m pod kočo padalo, na katerem je visela neka bela priprava. Gaserjevi sinovi, ki so odkrili skrivnostno padalo, njihov oče Blažej, mladi Guttenbrunner, ki je bil slučajno z Gaserjevimi na planini, Lubo Urbajs in mladi Kropfitsch so se takoj spustili v graben in se lotili „reševalne" akcije. Guttenbrunner je splezal na jelko, odvezal od padala tisto pripravo in srečno spravil aparaturo na tla (padala ni mogel rešiti, ker se je močno zapletlo v vrh jelke) ter jo še isti dan oddal na pristojnem uradu v Celovcu.

Aparatura, ki so jo našli naši fantje je bila italijanska meteorološka sonda, ki jo je veter zanesel k nam v Avstrijo pod Bleščečo planino. Takšne in podobne meteorološke sonde po navadi izstrelijo oziroma dvignejo z baloni v tako imenovano troposfero, to je tisti pas, ki sega 8 do 18 km v atmosfero. V tem pasu prihaja do vseh mogočih vremenskih procesov, zato je tudi razumljivo, da izvedenci na tem področju podvzamejo ravno v omenjenem pasu razne znanstvene meritve.

Na sondi je bil med drugim zapisan datum **September 1973.** Po vsej verjetnosti so aparaturo takrat poslali na „službeno potovanje". Ker so bili teksti na sondi zapisani samo v italijanščini, sklepamo, da je bil njen delokrog omejen samo na italijansko ozemlje. Zato je tem bolj zanimivo, da je sondo zaneslo na Koroško, kjer so jo odkrili in spet vrnili lastnikom, naši planinci.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje društva na

IZLET NA NEGAL
(Spitzegel 2118 m)

v Ziljskih planinah, dne 1. septembra 1974.
Zbirališče ob 6. uri zjutraj na trgu v Št. Jakobu v Rožu. Izlet na Negal je zato tako zanimiv, ker se z njegovega vrha nudi čudovit pogled v Julijske in Karnijske Alpe ter v zasnežene Visoke Ture. Planince bo vodil Tone Valentinitsch. Negal spada tudi v družino Poti prijateljstva.
Prisrčno vabljeni odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

„Gospod major, pritisnjeni smo ob zid. Ne spadam med posebno pogumne ljudi. Med denarjem in med življenjem bi vedno izbral življenje."

„Toda to vas pred zakonom ne opravičuje. Vaš sin pa je mnogo napravil za nas. Všeč mi je. Tudi vi mi ugajate, izmazal vas bom na svojo lastno odgovornost. Med štirimi očmi vam povem: moj položaj mi dovoljuje, da lahko rečem, da ste delali zame in mi pomagali razkriti omrežje, čeprav niste. Celo opozoril sem vas pred kratkim po sinu, kaj počne dekle. Pa me niste poslušali. Zanimam se za nekatere reči in ljudi, ki jih dobro poznate. O tem bi se rad pomenil z vami."

„Vedno sem vam na voljo," je zagotavljal s solznimi očmi postarani mož.

Wolf se je dvignil.

Vi ste pametni in premeteni. Realist in ne fanatik. Veste, da živimo v času, v katerem je mogoče vse. Spremenjenim razmeram se je treba vnaprej prilagajati. Poznam ljudi, ki imajo po več želez hkrati v ognju. Včasih se zgodi, da prime kdo z roko razbeljeno, pa tudi taki so, ki kujejo mrzlo. Jaz ne sodim ne k enim ne k drugim. Zato upam, da bo najino sodelovanje za oba koristno."

Hrup motorja še ni zamrl na ulici, ko je prihrumela v sobo histerična mati. Vpila je kot ponorela:

„Posilili so jo, devico! Uničili so ji mladost! Vsega so krivi komunisti."

Očetu so se zamajala tla pod nogami. Soba se je pred njim zavrtela, pohištvo mu je zaplesalo pred očmi kot na ladji, ki se potaplja. Veselje, da je ukanil gestapovskega majorja s papirjem, ki ga je sam napisal, se je razblinilo. O tem, kaj je bilo z dekletom v resnici, mu še nihče ni povedal. Če je na tem svetu kaj resnično ljubil, potem je bila to hči. Tudi ona je ljubila njega. Po značaju mu je bila podobna, vesela in praktična, poleg tega pa še dobrega srca. Oba skupaj sta se upirala histerični materi, ki je bila zmamila sina pod svoj vpliv. Če ne bi bilo njenega mističnega fanatizma, bi bil poslal Bogdana v Švico, kamor je šel njegov brat študirat še o pravem času. V tem trenutku so privrela na dan vsa nasprotja, ki so se v družini nagrmadila v desetletjih. Ko se je Bogdan vrnil, se je oče spravil nadenj:

„To ste napravili moji hčeri! Vojščaki Kristusovi!... Praviš, da lažejo, ko govore kaj počnete z ljudmi po zaporih!... Zdaj imaš tu dokaz!" se je obrnil k ženi, ki je stokala, pogreznjena v naslanjač.

Bogdan je ostrmel. Tako besnega ni očeta še nikoli videl. Mislil je, da se zanima samo za denar, proizvodnjo in trgovino. Oče pa je besnel, kar vrelo je iz njega:

„Prekleta golazen klerikalna! Stokrat prekleta! Vsakega groša je škoda, ki sem ga dal zanje. Dajal pa sem jim milijone, tem ničvrednim farškim politikantom!"

Mater so te besede vrgle kvišku. Jezna in užaljena mu je zabrusila:

„Nehvaležnež! Ne zavedaš se, kaj govoriš! Cerkev in oni so ti posodili denar, da si postal tovarnar. Zate so držali oblast, da si lahko obogatel!"

„Ne nori, ženska! Kar tiho! Ti in tvoji tercijalski starši in klerikalski bratje in vse, kar je z njimi povezano — to je gniloba, ki je pomagala pritiskati slovenski narod ob tla! Še enkrat pravim, mizerija!... Bogdan, sin, slabo si se odločil! To so barabe!... S hudičem bi se povezali, ne samo z Nemci, da bi obdržali oblast, ti klerikalci."

To je Bogdana osupnilo. Kakor šolarček je stal sredi sobe in jecljal:

„Oče, prosim te!... Ne žali mene in matere. Saj veš, da to ni res, to govoriš v jezi..."

„Dobro vem, kaj govorim! Bolje razumem politiko kakor vidva. Čeprav mi je tako malo do nje ko do garjevega psa. Vedno sem se vtikal le toliko, kolikor sem se moral."

Obrnil se je k sinu in mu dejal proseče, s tišjim glasom:

„Bogdan, prosim te kot oče sina. Vrzi te umazane in krvave cape s sebe in pobegni, dokler je še čas, k bratu v Švico! Tam imamo denar. Pusti te pustolovce v njihovem dreku!"

Na te besede je planila mati. Do stropa je zrastla. Grozeče je dvignila roko:

„Ne pustim, da pljuješ na žrtve najinega sina. Nikamor ne bo šel! On ve, kje je njegovo mesto. Čast vse družine rešuje! Tudi tvojo, ki je nisi nikoli imel..."

„Bogdan, ne poslušaj je. Klerikalizem, vse materino sorodstvo, vsi, ki so se vzpenjali k vrhu, od dedov do otrok — to je nesreča za narod. Pravnik si in ne bom te učil zgodovine, priklical pa ti jo bom v spomin. Zapomni si: kar primejo v roke klerikalci, se spremeni v drek. Vse, kar znajo, je zavajanje ljudi!"

„Oče, nehaj! Prosim te..." je hotel pomiriti sin razburjenega očeta, ki je zavoljo ljubega miru in žene dolga leta nosil v sebi nezadovoljstvo.

„Pusti me, vsaj enkrat me poslušaj! Pomisli, kakšne kolobocije so delali v politiki! V stari Avstriji so se topili od pobožnega hlapčevanja Dunaju. Hlapci, za hlapce rojeni, kot jih je ozmerjal Cankar. Ali veš, kako je govoril škof sedemnajstemu regimentu, ko so slovenske fante pošiljali na fronto umirat? Sam sem poslušal to bogaboječo gosenico..."

„Bog te bo kaznoval! Kdo ti dovoli žaliti božje namestnike?!"

„Molči, žena! Tudi tvoji bratje so bili med tistimi, ki so ob začetku prve svetovne vojne rogovilili po ljubljanskih ulicah in vpili: ‚Srbe na vrbe!' Isti ljudje so kmalu potem sedeli v beograjski vladi; bili so hujše pijavke od čaršije.

Še dva dni celovškega lesnega sejma

Še dva dni in zaprla se bodo vrata 23. mednarodnega lesnega sejma v Celovcu. V navzočnosti številnih uglednih gostov iz tu- in inozemstva je minister za kmetijstvo in gozdarstvo Oskar Weihs minulo soboto dopoldne otvoril letošnji avstrijski lesni sejem, katerega je prav ob tej priložnosti motila skupina kmetov, ki je s transparenti in polivanjem mleka po tleh protestirala proti nekaterim perečim vprašanjem avstrijskega kmetijstva in od ministra zahtevala med drugim prepoved uvoza govejega mesa, prepoved uvoza lesa in višje cene mleku.

Poleg ožjega lesnega sejma, je bilo pripravljenih mnogo razstav, med katerimi naj omenimo razstavo Avstrijskih dravskih elektrarn, ki opozarjajo predvsem na svoj veliki projekt elektrarne Malta, z gigantično 22 m visoko pregrado, katero bodo začeli betonirati že v nekaj tednih in bo gradnja le-te trajala do jeseni 1978. Za gradnjo tega jezu so morali posebej zgraditi 18 km dolgo cesto, ki je pripuščena samo za tovorni promet. Po dograditvi betonskega jezu, bo imela nova cesta velik turističen pomen, saj računajo s tem, da bo v glavni sezoni to slikovito pokrajino obiskalo dnevno do 3000 ljudi.

Na celovškem lesnem sejmu so se predstavile s posebnimi razstavami tudi Madžarska, Poljska, Italija in Jugoslavija. Predstavniki avstrijskega in jugoslovanskega tiska so v torek v prostorih sejmske restavracije ob tako imenovanem „jugoslovanskem dnevu" priredili tiskovno konferenco, katere so se med drugim udeležili jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, prezident gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, generalni tajnik gospodarske zbornice Hrvaške Ilija Marčetič, prezident turistične zveze Slovenije Franc Razdevšek, generalni tajnik turistične zveze Hrvaške Ante Topič in prezident celovškega lesnega sejma mestni svetnik Walter Dermuth. Prezident slovenske gospodarske zbornice Andrej Verbič je v svojem govoru med drugim naglasil, da je sodelovanje na celovškem lesnem sejmu nov kamen v mozaiku jugoslovanskih prizadevanj po tesnejšem gospodarskem sodelovanju s sosednjimi deželami. Hkrati je izrazil med drugim tudi željo, da bo treba dosedanje oblike povezovanja pospešiti z novimi oblikami dolgoročnejšega in kakovostnejšega medsebojnega sodelovanja, ki naj prispeva k boljšim sosedskim odnosom držav in narodov, ki v teh deželah prebivajo. Verbič se je dotaknil tudi turizma in dejal, da na tem področju dokaj uspešno sodelujejo s koroško zbornico, vsaj kar zadeva Slovenijo. V preteklem letu je Slovenijo obiskalo kar 11 % več gostov iz Avstrije kot leta 1972. V strukturi skupnega tujskega turističnega prometa so predstavljali gostje iz Avstrije 11,6 %.

Po številu prenočitev je bila v letu 1973 Avstrija na 3. mestu, saj so prenočitve Avstrijcev predstavljale 13,7 % vseh nočitev tujih gostov. Število nočitev gostov se je tako v primerjavi z letom 1972 povečalo za 11 %, medtem ko so skupne nočitve gostov v Sloveniji v preteklem letu bile za 13 % višje kot leta 1972. Žal ti podatki v letošnjem letu niso tako vzpodbudni, kar pa je splošna situacija turizma doma in po svetu.

Po živahni diskusiji, ki je sledila, je prezident gospodarske zbornice Slovenije predlagal, da bi Jugoslovani bili zelo hvaležni za vsako pobudo, ki bi prišla iz Celovca in bi koristila medsebojnim gospodarskim interesom obeh sosednih dežel.

Lovro Potočnik — 75-letnik

Pretekli petek 9. avgusta je Lovro Potočnik obhajal svojo 75-letnico.

Za Lovra Potočnika, ki je poznan daleč po Koroški in v Sloveniji, je značilno, da je vse svoje življenje posvetil našemu narodnemu hotenju in da je še vedno, kljub letom, prizadeven in aktiven. Posebno moramo poudariti njegovo publicistično delo, kateremu je posvetil vsa leta po vojni. Na njegovi življenjski poti ga seveda srečamo tudi kot navdušenega prosvetaša (med drugim je bil dolga leta predsednik SPD „Edinost" v Pliberku), zadružnika in političnega delavca. V vseh teh organizacijah še danes deluje kot odbornik ali iskren svetovalec.

Za vse njegovo plemenito delo smo jubilantu iskreno hvaležni, zlasti zato, ker ga spoštujemo kot enega redkih idealistov, ki so se z dušo in telesom posvetili borbi za ohranitev in razvoj slovenskega življa na Koroškem.

Lovru Potočniku čestitamo k njegovemu prazniku z željo, da bi še dolgo ostal med nami tak kakršen je — skromen in prizadeven, skratka idealist, kot mu ga ni primera. Iskreno želimo, da bi ostal zdrav in da bi s svojo duhovno vedrino še naprej oplajal kulturno delo na Koroškem.

V a b i l o
na

VEČER IZRAZNEGA PLESA

Jasna KNEZ iz Ljubljane bo kot solistka plesala v soboto 17. avgusta ob 20. uri v hotelu Rožanski dom (Antonič) na Reki.

Velikovec

Pred nedavnim je vabila naša posojilnica na redni letni občni zbor. Na njem smo slišali razna poročila o delovanju tega našega domačega denarnega zavoda, ki so pričala o ponovnem napredovanju, tako na obsegu prometa, kot tudi glede gospodarskega stanja. Saj si sedanji odbor, z izkušenim trgovcem Antonom Rutarjem na čelu, tudi resno prizadeva za vsestranski podvig — v kolikor pač krajevne razmere dovoljujejo.

Po končanem občnem zboru pa nas je predsednik povabil k Šolskim sestram v Št. Rupert, kjer smo v prisrčni slovesnosti počastili nekatere starejše odbornice in sodelavce, ki so v težkem času dveh svetovnih vojn bili glavni stebri zadružne samopomoči v našem okolju. Bili so to: pred nedavnim umrli revizor v p. Tomo Kupper, ki je bil ob tej priložnosti zadnjikrat med nami; nadalje Miha Kačnik, p.d. Joger v Mali vasi, Jožef Wutte, hotelir ob Klopinjskem jezeru in Andrej Rutter, p.d. Doniž v Orliči vasi pri Velikovcu. Slavljence je nagovoril poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter, ki je v izbranih besedah orisal zasluge vsakega posameznega ter jim želel še mnogo let ob pogledu na uspešno se razvijajoče naše zadružništvo.

Slovensko prosvetno društvo Radiše vas vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v nedeljo 1. septembra 1974 ob 14. uri na Radišah pri cerkvi.

Sodelujejo: domači mešani in moški pevski zbor „Radiški fantje"
društvena godba in
pevski zbori okoliških prosvetnih društev.

Ljubitelji lepe narodne pesmi, gostje in prijatelji prisrčno vabljeni na to jubilejno proslavo, ki naj bi bila izraz narodne življenjske volje in demonstracija za mirno sožitje v deželi!

Odbor

Lipe naravni spomeniki

Mogočno drevo lipo poznamo pri nas na Koroškem kot zelo priljubljeno drevo, saj je ni vasi, kjer ne bi bila zastopana. To drevo se je med Slovenci tako udomačilo, da jo imenujemo kar slovenska lipica. Vendar pa so poleg Slovencev lipo častili tudi Nemci. Lipa je bila v preteklosti in še danes predmet številnih pravljic, pesmi in zgodb. Pri starih Slovanih in Germanih je lipovo drevo predstavljalo božanstvo ljubezni in pa tudi drevo zdravilnih moči. Tudi številna koroška krajevna imena spominjajo na lipo. Kar mnogi morda še ne vedo je to, da pri lipah razlikujemo dve vrsti lip — lipo (ženskega spola) in lipovca (moškega spola), ki se razlikujeta po listih in sadežih. Lipe pa imajo poleg zdravilnih lastnosti (lipov cvet), mehkega lesa, iz katerih rezljajo razne figure, tudi važen pomen v ljudskem življenju, saj predstavljajo naravne spomenike iz katerih lahko razberemo razne zgodovinske dogodke oziroma poslanstva. Tako razlikujemo med lipami — **sakralne, sodne, grajske,** lipe, ki rastejo ob **izvirih, turnirske,** lipe, pod katerimi se **pleše,** lipe, ki označujejo **meje, spominske, vaške** in **hišne** lipe. Od sakralnih lip je najbolj znana in tudi najstarejša na Otoku ob Vrbskem jezeru, ki je stara 600 let. Med sodnimi lipami — pod njimi so sodili raznim kaznivim dejanjem — je najbolj znana takoimenovana „tisočletna lipa" v Millstattu, stara nad 800 let. Med grajskimi lipami je najbolj znana tista pri razvalinah starega gradu Rabenstein v Labotski dolini, stara 500 let in je najstarejša te vrste na Koroškem. Med lipe, ki so jih zasadili k **izvirkom,** štejemo lipo južno od Osoj, stara okrog 150 let. Med najstarejše **vaške** lipe na Koroškem štejemo lipo na Djekšah, ki je stara 300 do 400 let. Znana in stara **mejna** lipa je v Pričicah (Pritschitz) ob glavni cesti, stara okrog 500 let. Med drevoredne lipe štejemo lipov drevored v Žrelcu in drevorede okoli rožeškega gradu. Slednjega so začeli graditi 1750. Po dograditvi leta 1770 pa so zasadili tudi lipov drevored, tako da so najstarejše lipe stare okrog 200 let. Ker so se pod nekaterimi lipovimi drevoredi odvijali viteški turnirji, so jih imenovali tudi turnirske lipe. Najbolj znane pa so tiste lipe pod katerimi so plesali oz. še danes ob raznih priložnostih plešejo (rej pod lipo). Dve koroški lipi pod katerimi so včasih plesali, imata celo uradno ime, slovanski lipi in sicer v Hodišah pri Brücklerju in v Rotmanji vasi pri Kramarju severovzhodno od Celovca. Med hišne lipe štejemo tudi tiste lipe, ki so jih naši predniki zasadili v zahvalo, da so se rešili francoske nadoblasti ob začetku 19. stoletja. Te lipe so danes stare okrog 150 let. Seveda spadajo med hišne lipe tudi tiste, ki so jih naši predniki zasadili v bližino svojih hiš, z namenom, da jih bodo le-te varovale pred strelo in požarom. K **spominskim** lipam pa štejemo tiste lipe, ki spominjajo na kakšen važen dogodek. Ko je leta 1837 posestnika Bürgerja v Šmartnem pri Vovbrah zelo prizadela povodenj, je praoče današnjega gospodarja, v spomin na to nesrečo zgradil kapelico in zasadil lipo, ki je danes stara okrog 140 let. Na poti od gostilne Schellander v Podljubelju v Čepo, so po plebiscitu zasadili lipo, takoimenovano plebiscitno lipo, ki je danes stara dobrih petdeset let.

Iz teh nekaj primerov razvidimo, kako važno in pomembno vlogo v življenju človeka igrajo lipe, katere lahko po pravici imenujemo naravne spomenike, saj nas dejansko spominjajo na razne dogodke.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

V mojo hišo si jih vabila, s Koroščem vred. Mar bi jim bil pokazal vrata, umazancem ... in da bi pognal še tebe, z njimi vred ... Res bi bil ostal samo malo večji obrtnik, toda s čisto vestjo in mirnim srcem. Tu v tej sobi smo jih gostili, pijavke! ... Tu sem poslušal njihove bolne ideje!

Komaj so zlezli Srbom v rit, so začeli tudi nje izdajati. Naj vama osvežim spomin: kdo je šel pozdravit Mussolinija? Klerikalci! Kdo je nesel vdanostno pismo v Rim? Kdo je ustanavljal belo gardo? Kdo je začel bratomorni boj? Klerikalci! Klerikalci!"

Možu so se napele žile na senceh, od razburjenja je komaj lovil sapo.

„Kolikokrat sem ti rekel, Bogdan, da smo najprej Slovenci, potem pa bomo pač to, kar bo večina ... Ti, ki so v hostah — ne glede na to, kaj mislijo — se le bore proti tujcu."

„Oče! Prosim te, ti ne razumeš politike, vedno si se ukvarjal le z gospodarstvom," ga je skušal prekiniti sin, medtem ko je mati jokala in vpila.

„Sram te bodi! Ločila se bom! Stran grem od te hiše. Hočem živeti s poštenjaki, ne pa z bogokletnežem!"

„Kar tiho bodi in pojdi, če te je volja! Klerikalci so izdajali tudi Italijane," je nadaljeval. „Čemu pa je podobno, da škof blagoslavlja bratomor? Vera je vera, nobene zveze nima s politiko. Tudi jaz verujem v boga, toda ne v klerikalskega! In zdaj, Bodgan, poglej: Nemce izdajate Angležem. Dobro sem poučen. Za njihovim hrbtom se snuje vlada. Ne ena, dve! Plava, bela, črna ... Zapusti te avanturiste, dokler je še čas! Angleži ne bodo podprli nemških sodelavcev, ker jih ne morejo! Podprli bodo tiste, ki so v hosti! Beži dokler je čas!"

Žena je zavreščala:

„Ti boš očital drugim! Sebe poglej! S čim si obogatel! Najprej z naročili italijanske, nato pa z naročili nemške vojske. In z utajo davkov!" ... Tebe bi morali zapreti! Ti si pogubil hčer! Kazen neba boš priklical na se!"

Obrnila se je k Bogdanu. Sklenila je roke in ga prosila:

„Bogdan, ne poslušaj ga! Zdaj sva ga šele spoznala. Dvajset let smo živeli skupaj s tujcem. Ti prelivaš kri, on pa se igra z denarjem in mešetari ... Sramoti moje sorodnike ..."

Obrnila se je k možu:

„Ti bi bil že dvakrat berač, na kant bi bil prišel, če te moji bratje ne bi bili rešili. Če te ne bi reševala cerkev in tisti, ki se tudi zdaj borijo ... Kdo ti je priskrbel naročila? Misliš, da si si jih sam?"

„Ne čvekaj neumnosti. Sicer pa lahko pobereš šila in kopita in greš k svojim. Predolgo sem ti gledal skozi prste zavoljo ljubega miru, zdaj pa ti ne bom več. Celo premoženje si znosila farjem!"

Zaripel v obraz je zagrabil pladenj s pijačo in kristalnim servisom in ga treščil v kamin, da se je steklo razletelo na tisoč koscev, kot bi hotel pokazati, kako mu je preteklost odveč in kako mu je sedanjost neznosna.

Odkolovratil je na hodnik in zaloputnil vrata. Zatekel se je k hčerki. Čutil je, da potrebuje njegovo pomoč.

Oklenila se ga je okoli vratu z obema rokama.

„Očka, kaj vse so počeli z menoj! ... Pobila bi jih, vse, ki nosijo te uniforme."

V sobi sta ostala mati in sin sama. Gledala sta se z vlažnimi očmi, kot bi bila zadnja človeka v puščavi, kjer je namesto zraka prah in namesto vode bencin.

Mati bi se rada približala sinu. Toda sin se je molče obrnil. Prazen in žalosten ...

15

Prepad, ki je iznenada zazijal med očetom in sinom, možem in ženo, bratom in sestro, je napolnil Valjhuna s tesnobo. Legla je nanj kot rja na železo. V katakombah njegove zavesti so se naselili strah, nezaupanje in obup. Preveč čustven je bil in ranljiv, da bi spravil v sklad z razumom nesoglasja — nakopičila so se v njem kot stolp, zgrajen do višine, ki je temelji ne prenesejo in se mora sesuti ...

Stari, pokojni župnik Oblak mu je bil v dušo zasejal vest, ki ga je razžirala. Spričo umazanih dejanj ljudi, s katerimi se je skupaj boril za drugačen svet, svet v varstvu božje modrosti in dobrote, ni več videl svojega mesta.

Pravzaprav je očetov izbruh premaknil jeziček na tehtnici njegove negotovosti na stran obupa. Zaželel si je smrti. Odveč so mu bili celo najbližji.

Po zasneženih in zaledenelih ulicah je hodil kot mesečnik. Včasih se je ustavil na tromostovju in dolgo gledal v reko. Pod njim se je valila kalna in hladna in ga vabila v svoj objem ...

„Le zakaj je človek tako nesvobodno bitje, da mora čakati, kdaj ga bo k sebi poklical bog? Zakaj ne odloča sam o svojem nehanju? Ali morda zato, ker tudi o svojem začetku ne more odločati? Kako nesmiselno je življenje in kako odrešujoča je smrt! ... Da bi se stopil s tem ledenim tokom, se znebil težav, bolečine in dvomov ... Da bi zažareli breztelesno, pred obličjem vsemogočnega ... Bolečine telesa pozdravljajo ali olajšajo človeku zdravniki, bolečine duše pa mora premagati sam."

Še v cerkev se ni več zatekal. Opustil je sveto obhajilo, stike s Hacinom, stike z duhovniki, z očetom in materjo. Opravljal je samo tisto, kar mu je velevala uradna dolžnost. V bistu je bil osamljen. Hotel se je soočiti z bogom v samem sebi. Govoril je z njim o svojem začetku in nehanju, o smislu in nesmislu stvari, o življenju in smrti. Kaj je resnica? Pot, ki vodi do boga, bog pa je življenje samo, življenje, vredno človeka v smrti. Podel in pokvarjen

Ali otroci lahko ostanejo zvečer sami?

Pogosto se zgodi, da morajo starši zvečer zdoma in pustiti otroke same. V takih primerih bodo reagirali otroci tako, kot so jih starši navadili. Če gre za dojenčka, je razumljivo, da ga ne moremo pustiti samega, pri starejšem otroku pa je to drugače. Kaj menijo o tem psihologi? Večina jih je mnenja, da ni dobro puščati otroka čisto samega, pa čeprav ima že tri leta. Vedno pride lahko do nezgode in jasno je, da mora biti kdo doma, da otroku hitro pomaga. Včasih se otrok zbudi in se, ko nekaj časa zaman kliče starše, tako zelo prestraši, da to lahko izzove kasneje neprijetne posledice. Po drugi strani pa lahko otrokom, čeprav jih ni strah, šine v glavo vse mogoče: lahko se nagibajo skozi okno, se igrajo z vžigalicami ali kaj podobnega, in nesreča je tu.

Če moramo za vsako ceno ven, potem moramo otroku povedati, da bo nekaj časa sam doma, in mu tudi naročiti, kaj naj stori, če se bo zbudil. Dobro je, če lahko pri sosedu pustimo ključ, da bi prišli pogledat k otroku, če bi bilo potrebno. Zavedati se namreč moramo, da je za otroka najnevarnejše obdobje med tretjim in sedmim letom, ko je sicer razumen, pa se svojih dejanj le še ne zaveda dovolj, poleg tega pa mu ravno v tem času roji po glavi polno nenavadnih misli, zlasti če ostane sam.

Če gredo torej starši zvečer ven, naj otroku vsekakor povedo, kam so namenjeni in kdaj se nameravajo vrniti. Nič hudega, če jih ne bo domov točno ob uri, glavno je, da se otrok zaveda, da bodo čez uro ali dve spet pri njem. Otroku tudi povejmo, da se nima česa bati in da naj lepo mirno spi. Če je pri hiši telefon, je treba otroka, ko je starejši, naučiti, kako naj telefonira, in mu pustiti doma številko telefona ali hiše, kamor so starši namenjeni, ali pa vsaj številko najbližjih prijateljev in znancev, da jih otrok lahko pokliče, če bo potrebno.

Torej paziti moramo, da otroka že zgodaj naučimo, da se ne sme bati, kadar je sam doma, ampak da naj mirno počaka starše.

Najpomembnejše pa je, da otrok ne zmerjate ali strašite z raznimi zgodbicami o čarovnicah, duhovih in podobnem, potem se bo otrok še bolj upiral, da bi ostal sam doma, starši pa bodo imeli z njim težave vse do 10. ali celo 12. leta.

Potem ko ste otroka prepričali, da se nima česa bati, pričnite najprej s kratkimi sprehodi ali krajšo odsotnostjo. Otrok bo postal bolj zaupljiv, ko bo videl, da ste se kmalu vrnili. Ko pa bo postal pogumnejši, ga boste lahko pustili samega tudi dalj časa.

Droben nasvet

● **Nosečnica mora jesti za dva.** To povsem drži, toda le takrat, če pri tem ne mislimo na dvojni obrok hrane. Pretirana prehrana po količini ne koristi niti otroku ne materi. Paziti je treba le na kakovost hrane, pri čemer so najvažnejši vitamini.

Ali znate razločevati gobe?

Kmalu bomo imeli priliko za nabiranje prvih gob. Najprej bodo pričeli rasti mavrahi ali smrki in hrčki, za njimi pa druge gobe; vedno več jih bo, vseh barv in oblik, užitnih in neužitnih in med njimi tudi strupenih!

Za izkušenega gobarja obilica gob ne bo predstavljala posebnih težav, ko bo nabiral gobe. Več težav bo za tiste, ki se žele vključiti med nabiralce gob, pa jim manjka izkušenosti, ki je za gobarje nujno potrebna.

Gobe pri nas navadno podcenjujemo, ker jih premalo poznamo, pa tudi zato, ker je med njimi nekaj takih, ki so nam lahko celo nevarne. Vzrok slabim izkušnjam z gobami je največkrat premajhna pazljivost. To je treba poudariti še toliko bolj, ker je gobarjev vedno več in se zato tudi množijo primeri zastrupljenj.

Kam nas lahko pripelje slabo poznavanje gob, nam je zgovoren primer lanska jesen, ko je bilo jurčkov, ki jih ljudje najbolj poznajo in cenijo, malo, dosti pa je bilo drugih gob. Ker so gobe nabirali tudi taki, ki so gobe slabo ločili med seboj, je bilo prijavljenih več primerov zastrupljenj.

Pogovori s takimi, ki so imeli slabe izkušnje z gobami, so navadno pokazali, da znanje o gobah le ni tako solidno, kakor bi bilo treba! „Nabirali smo gobe, kot so jih nabirali tudi drugi!", so bili navadno izgovori. To pa je vse premalo, da bi lahko preprečili, da se ne bi med sicer užitne gobe pritihotapila tudi kakšna strupena ali neužitna.

Taki gobarji le prehitro pozabijo ali pa sploh ne vedo, da so si gobe lahko med seboj zelo podobne ali pa da včasih pod posebnimi pogoji spremenijo sicer običajno obliko pa tudi barvo. To pa je dostikrat tudi lahko usodno! Lani smo imeli največ primerov prav na rovaš zamenjav!

Niso pa samo strupene gobe tiste, ki lahko povzročijo težave. Težave z gobami se lahko pojavijo tudi takrat, če jemo stare, pogrete gobje jedi. Tudi ni dobro jesti preveč gobjih jedi naenkrat, niti ne večkrat na dan. Gob naj tudi ne jedo bolniki in pa ljudje z občutljivim želodcem in slabo prebavo.

Če se že podamo na nabiranje gob, moramo torej gobe, ki jih bomo nabirali, dobro poznati. Poznati pa moramo tudi gobe, ki so tem podobne, so pa škodljive ali celo strupene. Vsak gobar pa mora poznati vse strupene gobe, da ve, katere mu lahko škodujejo in da nanje pazi, ko jih nabira. Poznati mora vsaj 12 do 15 vrst gob. Ko si bo privadil oko, bo lahko posegal tudi po drugih. Pravi gobar bo postal šele čez leta, kajti o gobah je treba vedeti še kaj več, kot pa samo to, kakšne so videti in kako jih nabiramo.

10 zlatih zapovedi za dopust

1. Pustite doma vsakdanjost in vse, kar je vsakdanje. Pozabite na poklic in službo! Dnevi dopusta so prosti dnevi, v njih ni prostora za vsakdanje misli in navade, za jezo in probleme.

2. Ni dovolj, da samo bivate v kraju, v katerem preživljate dopust. Natanko si ga oglejte, z budnim očesom! Odkrijte sami, kar vam ponuja svojevrstnega in lepega. Tovrstni vtisi poglobijo dopustniška doživetja in s tem tudi vplivajo na boljši počitek.

3. Odkrijte naravo, ki jo pogrešate v mestu. Spoznajte in ljubite ta neprecenljivi vir moči! Najlepša narava se vam ponuja v jutranjih urah. Pojdite zgodaj k počitku, da boste lahko zgodaj vstali.

4. Zabave naj ne bodo glavni namen dopusta, temveč samo prijetna sprememba. To so le sence, ki močneje poudarjajo svetlobo. Bolje se spočijemo, če se ukvarjamo s kratkočasnim telesnim ali umskim delom.

5. Zaposlite se telesno: ukvarjajte se s telovadbo, športom, plavajte, sprehajajte se, igrajte se! Tako se boste iznebili krčevitosti in napačnih reakcij.

6. Spoznavajte kraj, v katerem bivate, pa tudi deželo in ljudi! Obiščite kulturne prireditve domačinov! To je imenitno duševno razvedrilo.

7. Lenoba je tudi na dopustu začetek vsega zla. Lepše boste zagoreli, če se boste na soncu gibali, ne pa se neusmiljeno pražili. Tudi bolj zdravo je gibati se na soncu kot pa ležati nepremično in si tako pokvariti živce.

8. Doživetij v času dopusta ne najdete v telesnem srečanju z moškim ali žensko. Zadovoljstvo in veselje izvirata iz duše. Za to ne potrebujemo prijateljstva, zadostuje samo okolje.

9. Osnova za zadovoljstvo je mirno življenje. Mir nima nič skupnega z brezdeljem in lenobo. Za mirno življenje potrebujemo dejavnost, le-ta je potrebna tudi za oddih.

10. K naravnemu življenju na dopustu sodi tudi zmernost v jedi in podobnih rečeh, pa tudi v ostalih življenjskih užitkih. Varujte se prevelike družabnosti in prevelikih želja po zabavi.

Poskusite!

POROVA JUHA

Velika cvetača, sol, poper, zelen peteršilj, malo kisa, žlica olja; olje za cvrenje. Testo: 12 dkg moke, 3 rumenjaki, 1 do 2 kozarčka mleka, malo soli, žlička olja, 3 beljaki.

Dobro očiščeno cvetačo skuhamo le na pol. Hladno razdelimo na cvete. Potresemo jih z malo soli, poprom, sesekljanim peteršiljem, pokapamo z mešanico kisa in olja in jih pustimo nekaj časa stati. Tako pripravljene cvetove pomakamo v testo in jih ocvremo v olju.

Za testo razžvrkljamo rumenjake z mlekom in oljem ter mešanico vlivamo k presejani moki. Ko je testo gladko, primešamo sneg iz treh beljakov.

OCVRTA CVETAČA

3 žlice olja, 2 pora, 2 žlici drobtin, kostna ali zelenjavna juha, sol, dkg naribanega sira, 2 žlici smetane, muškatov orešček, zelen peteršilj.

Na masti prepražimo narezan očiščen por in drobtine, prilijemo kostno ali zelenjavno juho in osolimo. Kuhamo približno pol ure. Pred serviranjem dodamo sesekljan zelen peteršilj, sir, nariban muškatni orešček in smetano.

Ali spite pravilno?

Utrujenost je stanje, za katerega smo ponavadi prepričani, da je nevarno. To je bolečina, ki jo povzročajo strupene sestavine s tem, da delujejo na živčne centre. Efekti utrujenosti so razburljivost, nervoza, nemir in zmanjšana odpornost. Pogosto je vzrok utrujenosti tudi psihičen.

Če ste utrujeni, je najbolje, da počijete, ali pa vsaj nekaj časa delate kaj drugega kot sicer. Ni prav, da delate toliko časa, da začutite utrujenost. Občasni krajši počitki, na primer po deset, petnajst minut — zlasti še, če opravljate dolgočasno in enolično delo — bodo preprečili utrujenost in povečali učinkovitost. Znano je, da se največ poškodb pripeti prav v obdobju utrujenosti.

Spanje — „blaženi obnovitelj utrujene narave" — je velik ustvarjalec energije. Med spanjem se zmanjšuje pritisk krvi in tudi srce utripa počasneje. Tako je tudi dihanje, medtem ko se izločanje žlez zmanjšuje. Poleg tega izgubimo zavest, čeprav se delovanje podzavesti še nadaljuje.

Toda — kako spati? Spanje je za življenje najvažnejši element. Živali, ki ne morejo spati, umirajo zaradi utrujenosti. Skrajna meja človekove vzdržljivosti brez spanja je verjetno okoli deset dni. Povprečen človek srednjih let potrebuje, če želi doseči najboljše uspehe, osem ur spanja v 20 urah. Toda ni vsaka faza spanja enako učinkovita. V drugi in tretji uri je spanje najgloblje, potem postaja lažje, dokler se ne zbudimo. Skrbi, ropot, sanje in fizične neprijetnosti slabo vplivajo na spanje. Nekdo se je odločil, da se bo vsako noč uspaval tako, da bo vključil radio. Usnula ga je plesna glasba, zbudila pa živahna telovadna melodija. Toda — po treh poskusih je prenehal — godba med spanjem ga je preveč utrudila.

Poskušajte torej spati globoko in trdno. Po možnosti hodite spat in vstajajte ob isti uri. In zavedajte se, da je spanje pred polnočjo učinkovitejše kot proti jutru. Zato — če se želite temeljito spočiti, rajši prej v posteljo, kot pa da bi spanje podaljšali. In še to — spanje ponoči je dosti učinkovitejše od tistega podnevi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

svet, ki ga je pomagal vzdrževati tudi sam, mu je postal odvečen in nezanimiv. Zato si je želel spoznati boga samega po sebi in boga v človeku. Vsak zase sta samo del celote, ki pomaga umevati stvarstvo, ločiti resnico od laži, čistost od gnusobe in greha, ki mu vsi podlegamo.

Čutil je, da se mu moči vračajo. V njem se je oglašal bog in ga svaril pred ljudmi, ki se zanj borijo z mečem, ki ga imajo sredi zlata v katedralah, na slikah, nimajo pa ga v srcu. Samo v srcu je bog, uteha in rešitev. Ob tej misli se mu je valovje reke, v katero je dolgo strmel, zavrtelo pred očmi, kot bi ga vabilo na daljno pot... Začutil je rahlo omotico in prešinila ga je želja, da bi padel v vrtinec...

Vtem ko se je naslonil na ograjo, ga je zgrabila za rame roka in ga zadržala kot otroka, ki mu grozi nevarnost.

„Kaj je prijatelj? Kaj je z vami?" je zaslišal znan glas.

Za njim je stal Hacin, v suknjiču z visoko zavihanim ovratnikom. Njegove drobne oči za debelimi stekli so sijale vanj in skozenj ko dva kristala.

„Iskal sem vas, pa vas nisem našel. Važno novico imam za vas. Potolažila bi vašo žalost in vam vrnila moč in zaupanje v naš boj..."

Valjhun je čutil, da ta človek voha v sočloveku strah in nezadovoljstvo kot lovski pes. Svoj čas so ga vsi občudovati, saj se je po njegovem sovraštvu do vsega rdečega zgledovala mladina katoliške bojevniške akcije; Valjhun pa ga je v tem trenutku zasovražil. Zlahka bi se obrnil, mu pokazal hrbet in šel svojo pot. Pa si ni upal. Tudi radovednost, kaj ve zanj novega, ga je premotila, da je šel z njim v stolno cerkev.

„Kako to, da ste nejevoljni ob naši veliki zmagi? Mar vam ne ugaja, da sem napravil to, kar niso mogli napraviti ne Nemci ne Italijani?"

Globoko je zajel vlažni zrak in olajšano dejal:

„Kako svobodno se diha!... Ali niste srečni, ko lahko gledate reko, pa se vam ni treba bati, da bi vas kdo porinil vanjo, ali pa, da bi izza vogala stopil neznanec in vas ubil kot steklega psa na pločniku?"

„Seveda sem srečen... In lahko sem srečen. Zdaj ko se ne bojimo več komunistov, se bomo morali bati svojih."

Mož z naočniki je trznil. Bilo mu je nerodno, ker Valjhunu, ki je bil zvezni oficir in je poznal samovoljne postopke nekaterih podivjancev v lastnih vrstah, ni vedel kaj odgovoriti. Šele ko sta prišla pred cerkvena vrata, je dejal:

„Dal sem vam besedo, in držal sem jo. Našel in kaznoval sem storilca. Izročil bi ga bil vam, ker pa vem, da vas je čustveno močno prizadelo in da ste nad stvarmi, sem zadevo uredil sam."

„Je to res?" se je začudil Valjhun.

„Da, gospod poročnik! Jaz sem doslej še vsakomur vrnil, če mi je napravil zlo, in vsakomur, ki mi je napravil dobro."

„Kdo je bil to?"

Povedal mu je ime enega izmed znanih policistov.

„Kdo ve, kaj je vodilo tega človeka? Na videz je bil kot ovca, v resnici pa je bil volk. Skominjala ga je kri, nasilstvo brez potrebe... To pa ni bila edina nerodnost. Tudi samovoljen uboj je zagrešil in imetje si je prisvajal. Veste, gospod poročnik, jaz se ogrevam za vsa sredstva, kadar jih opravičujeta sveti namen in vdanost naši ideji. Nisem pa za izrabljanje."

„Kaj ste napravili z njim?"

„Zanima me, kaj bi napravili vi?"

„Postavil bi ga pred sodišče."

„Čisto vam podobno... Pravnik ste, vojak in formalist. S tem bi omadeževali ime domobranske vojske in naše gibanje. Jaz ukrepam drugače. Danes zjutraj je bil ustreljen. Poslal sem ga s posebno nalogo v mestno okolico. Spremljal ga je meni vdan človek in ga ubil s strelom v glavo, v žep pa mu je vtaknil listek za napisom: ‚Tako kaznuje Osvobodilna fronta narodne izdajalce!'

Šla ga bova pogledat, da ne boste v dvomih. Sočustvujem z vami in razumem vas. Preveč ste napravili za to gibanje, da bi šli mirno prek te sramote. Tudi vaš oče je rešen obtožb. Dobili smo ustrezno tolmačenje in navodila. Veste, gospod poročnik, imam dobro lastnost: nikoli se ne vmešavam v zadeve višjih in ne skušam jih dešifrirati. V desetletjih policijske službe sem se navadil izvajati, kar mi je bilo ukazano..."

Valjhuna so obdajala mešana čustva. Ta človek, ki je bil po letih mnogo starejši od njega, ga je vedno znova presenečal.

„...saj razumete, da je med vsako zdravo rastjo tudi plevel, ki ga je treba neusmiljeno izruvati."

Stopila sta v cerkev. Sredi sive megle, ki je ležala nad mestom že nekaj dni kot strupena ponjava, je bila razsvetljena in razžarjena cerkev kot prispodoba nebes. Molče sta pokleknila pred veliko razpelo in se prekrižala. Valjhunu so misli begale. Mož ob njem pa se je zamaknil v okrvavljeni obraz Kristusa in komaj zaznavno premikal ustnice, kot bi bil sam v cerkvi. Čez čas je stopil v zakristijo in se vrnil. Prišel je duhovnik in ju spovedal. Potem sta poklekniła k mrzli, marmorni obhajilni mizi. Prišel je drug duhovnik, visok in tenak, z žalostnim obrazom, in ju obhajal.

Ko se jima je hostija v ustih stopila, sta vstala. Valjhun se je čutil pomirjen.

„Bog ni samo pravičen, temveč tudi neskončno milostljiv in vsemogočen."

Na policiji sta se vkrcala v terenski avto. Za spremstvo sta si vzela dva moža iz policijskega varnostnega odreda, dva izmed tistih, ki so opravljali za Hacina posebne naloge.

(Dalje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

LESLIE CHARTERIS

Topel avgustovski večer

Že ob enajstih dopoldne je Simon Templar mislil, da se bo skuhal od vročine. Veliki ventilator, ki je brnel pod stropom, in kozarec whiskyja, do roba napolnjen z ledom, nista mogla ublažiti vročega avgustovskega dopoldneva.

Zabrnel je telefon in Templar je dvignil slušalko.

„Stanovanje gospoda Templarja? Pri telefonu Conrad Lester, tajnik sira Charlesa Branta. Sir Brant bi rad govoril z vami o nekih svojih osebnih vprašanjih."

„Dobro. Kdaj bi rad prišel k meni?"

„Sir Charles ne more iz svoje sobe. Rad bi videl, če ga lahko obiščete danes okrog treh."

Templar je pritrdil, najbolj zaradi tega, da bi pobegnil iz mesta in spet občutil svež vetrič v svojem hitrem športnem jaguarju.

○

Zavil je s ceste in po ozki poti, ki se je položno vzpenjala skozi mlad gozd, pripeljal do majhnega georgijanskega dvorca. Vrtnar je kosil travo in si brisal pot z obraza. Celo tukaj, sredi gričev, ni bilo nič manj soparno kot v kamnitem Londonu.

Odprla mu je služkinja srednjih let.

„Gospod Templar? Izvolite, pričakujejo vas!"

Notri je bilo veliko prijetneje. Peljala ga je skozi dolg hall do stopnic, ki so vodile v nadstropje. Tam je stopil k njemu eleganten moški pri kakih tridesetih letih.

„Jaz sem Conrad Lester," se je predstavil tajnik in mu ponudil roko. „Peljal vas bom k siru Charlesu. Lepo je od vas, da ste tako hitro prišli."

„Kaj je pravzaprav tako nujnega?"

„Verjemite mi, da nimam pojma!"

„Vi ste njegov tajnik. Nekaj vam je vendar moral povedati."

„Najbolje je, da vam sam pove. Družinski problem!"

„Kaj se je pripetilo siru Charlesu? Zakaj ne more iz sobe?"

„Srce! Ne sme se razburjati!"

Na vrhu stopnic je Templar zagledal dekle, modrooko lepotico s pšenično rumenimi lasmi v obleki brez rokavov in z globokim izrezom. Šla je mimo njiju, kot da ju sploh ne bi bilo.

„Laureen Walton, pastorka sira Charlesa," je dejal Lester.

Stopila sta v prostoren, mračen salon. Po stenah so visele stare oljnate slike in tla so bila prekrita z debelimi preprogami. Templarju se je za trenutek zazdelo, kot da je naenkrat stopil v neki drugi svet, nestvaren, nedotaknjen, popolnoma nasproten tistemu zunanjemu. Sir Charles je sedel v invalidskem vozičku zavit v tople odeje. Pokimal je in njegov tajnik ju je pustil sama.

„Whisky ali čaj?" je vprašal starec.

„Najraje bi slekel suknjič!"

„Zakaj pa ne. Meni ni nikoli vroče. Veste, to je od srca. Zdravniki so si izmislili že kakih deset diagnoz. Pravijo, da bom živel le še največ dvanajst mesecev... Ogaben občutek, ko človek ve, da umira..."

„Kaj hočemo, takšna je pač usoda," je dejal Templar.

„Všeč mi je, da se vam ne smilim. Gotovo se vprašujete, zakaj sem vas poklical. Oglejte si tole pismo!"

Templar je vzel iz njegovih rok kuverto, na kateri je bil natipkan naslov sira Charlesa Branta. Po žigu sodeč je bilo pismo odposlano iz Londona prejšnji dan. Pismo je bilo kratko:

„Vaš sin Jeremy rad igra na srečo, prav nerad pa plača, kadar izgubi. Zdaj je dolžan že skoraj pet tisoč funtov. Nimamo radi takšnih ljudi in vedno najdemo način, da z njimi obračunamo. Dajte sinu denar, da bo v treh dneh poravnal dolgove, ali pa ga boste spravili v lepo kašo."

„Ali je to res?" je vprašal Templar.

„Ne vem," je odgovoril starec.

„Zakaj ne vprašate sina?"

„Jeremyja nisem videl že skoraj leto dni. Ni več hotel stanovati doma. Tudi moje službe ni hotel sprejeti. Hotel je, da bi mu dal deset tisoč funtov, da bi ustanovil neko trapasto družbo za proizvodnjo plastičnih mas. Nisem mu dal denarja."

„Ali ve, kako je z vašim zdravjem?"

„Zakaj naj bi mu o tem pripovedoval?"

„Ali je on še vedno vaš dedič?"

„Jeremy je moj sin. Nikoli ne bom spremenil oporoke."

„Toda, saj imate še pastorko?"

„Da. Laureen. Njena mati je umrla pred dvema letoma, toda Jeremy se z Laureen nikoli ni dobro razumel."

„Ali je oženjen?"

„Ni."

„Kaj naj torej jaz storim?"

„Govorite z njim! Stanuje v Kensingtonu. Če je potrebno, ga opazujte. Ugotovite resnico!"

„V redu," je privolil Templar. „Vzel bom pismo in rad bi imel tudi Jeremyjevo fotografijo. In še nekaj me zanima. Ali ste pripravljeni plačati dolg, če je to, kar piše v pismu, res?"

„Samo v primeru, če bo to res neizogibno."

○

Zunaj je poleg Templarjevega jaguarja stala modrooka Laureen.

„Jaz sem Laureen Walton," je dejala. „Lesterju ne bi bilo všeč, če bi me videl z vami. Ljubosumen je."

„Vaš očim mi je povedal, da je na smrt bolan. Je to res?"

„Da, toda zdi se mi, da je to največ zaradi tega, ker noče več živeti. Zelo je potrt, odkar je Jeremy odšel od doma. Zelo je bil navezan nanj."

Templar je z občudovanjem gledal lepo dekle.

„Kaj bi mi radi povedali?"

„Vem, da se Jeremy ponavadi kocka v klubu „SEZAM, ODPRI SE". Njegov lastnik je neki Magwire."

„Rdeči Magwire? Goljuf, kakršnih je malo!"

„Tudi vi ga poznate? Jeremy je večkrat govoril o njem."

Templar se je odpeljal do najbližje telefonske govorilnice, poklical po telefonu Debelega Parkerja, mu opisal Jeremyja Branta in ga prosil, naj ga opazuje noč in dan.

○

Še isti večer okrog sedmih se je Templar sestal s Parkerjem v bifeju ZODIAK, skoraj nasproti hiše, v kateri je stanoval sin sira Branta. Debeluh je bral ŠPORTNE VESTI", toda le z enim očesom. Z drugim pa ni niti za trenutek izpustil hiše na drugi strani ulice.

„Ali je doma?" je vprašal Templar.

„V petem nadstropju stanuje," je prikimal Parker.

Simon Templar je odšel iz bifeja in se napotil v hišo. Pritisnil je na zvonec pred stanovanjem številka 57.

„Sporočilo za vas, gospod Brant! Od očeta."

„Če mi ima kaj povedati, mi to lahko sporoči po svojem topoglavem tajniku ali pa po Laureen," je odgovoril mladenič skozi priprta vrata.

Templar je potisnil nogo med vrata in se prerinil v sobo.

Soba je bila majhna, revno opremljena, s pisalnim strojem na oguljeni mizi.

„Zakaj ste se sporekli z očetom?"

„Vam tega ni povedal? Prosil sem ga, naj mi da denar, ki bi ga lahko vložil v podjetje za proizvodnjo plastičnih mas. Moj prijatelj, ki se s tem ukvarja, ima patent, ki bi nama lahko prinesel kupe denarja. Stari ni hotel dati denarja in... sporekla sva se. Načrta s plastičnimi masami nisem opustil. Zdaj potrebujem denar, ali pa bom propadel."

„Vaš oče je težko bolan."

„Vem. Laureen mi je povedala. Včasih se oglasi pri meni. Sicer pa, kdo ste pravzaprav vi, da me toliko izprašujete?"

Templar se je predstavil in pokazal pismo. Mladenič ga je prebral in zardel:

„Pet tisoč funtov! Neumnost. Morda sem dolžan komaj kakih petsto!"

„Ali vas je Magwire kdaj izsiljeval?"

„Ne. Nasprotno, obljubil mi je, da bo čakal, dokler ne bom prišel do denarja."

„Zahtevali ste torej od očeta pet tisoč funtov, da bi na ta način prišli do denarja za financiranje tovarne plastičnih mas?" mu je vrgel v obraz Templar.

„To ni res!" se je razburil mladenič.

„Vi ste napisali tole pismo. Morda ste ga natipkali celo prav na temle pisalnem stroju. Ga lahko pogledam?"

„Ven! Poberite se, dokler vas nisem..."

Templar se ni hotel več prepirati. Odšel je brez besede...

○

Klub „SEZAM, ODPRI SE" je tičal v eni najtemnejših ulic Mayfaira. Templar ga je že od prej poznal. Pritisnil je na majhno belo tipko nad vhodnimi vrati, ki so se avtomatsko odprla. Po ozkem hodniku, prepleteni z debelo rdečo preprogo, je prišel do naslednjih vrat, na katerih ni bilo ne kljuke ne ključavnice. V vratih je bilo namreč vdelano ogledalo posebne vrste, skozi katero so z notranje strani lahko videli obiskovalca, ki je prišel po hodniku, ne da bi ta sanjal, da ga nekdo opazuje.

„Vi niste član kluba. Kaj hočete tukaj?" se je zaslišal glas iz majhnega zvočnika v kotu.

„Rad bi govoril z Magwirom!"

„Tukaj ni nikogar s tem imenom."

„Ne čvekajte. Dobro ga poznam in on mene še bolje. Recite mu, da ga išče Simon Templar in to bo dovolj."

Nekaj minut kasneje so se odprla tudi ta vrata. Fant v belem smokingu je odpeljal Templarja v prvo nadstropje, kjer se je slišal trušč iz dveh ali treh manjših dvoran.

„Ali je danes na vrsti ruleta ali pa morda poker?" je vprašal Templar in takoj pripomnil: „Ni vam treba odgovoriti. Pravzaprav me to niti ne zanima."

V drugem nadstropju je fant v smokingu odprl oblazinjena vrata. Za široko mizo sredi zakajene pisarne je sedel krepak rdečelasec in držal noge na mizi. To je bil Rdeči Magwire, on in nihče drugi.

„Simon, kako vesel sem, da te spet vidim," se je nasmehnil. „Takoj si bova privoščila kozarec najboljšega irskega whiskyja!"

„Nisem prišel zaradi tega, Mag," je odgovoril Templar. „Stari Brant noče plačati dolga."

„Ne razumem te."

„Ali nisi ti napisal tega pisma?"

„Poznam Jeremyja Branta, toda tega pisma nisem napisal jaz. To ni moj način dela. Vsaj ti bi me moral poznati!"

„Prav imaš, Mag. Prav zato se mi vsa ta reč zdi malce čudna. Ali ti je fant kaj dolžan?"

„Ne veliko. Vsega skupaj nekaj sto funtov!"

○

Templar je odšel iz kluba in se napotil proti svojemu avtomobilu, ki ga je parkiral na koncu mračne ulice. Ni bil pripravljen na napad, vendar se je v zadnjem trenutku izognil udarcu, ki bi ga sicer treščil po glavi. Debela lesena palica ga je zadela v ramo in padel je na kolena. Neka noga je šinila proti njegovi bradi, toda skoraj nagonsko je še za las prestregel udarec. Napadalec je odletel po tleh. Spoprijela sta se...

Napadalec je bil očitno slabotnejši. Poizkušal se je izviti in ko se je Simon pobral, mu je v rokah ostal le gumb z njegovega površnika...

Z muko se je privlekel do avtomobila in vžgal motor. Čez deset minut je bil že v bifeju „ZODIAK".

„Ali je še v stanovanju?" je vprašal Parkerja, ki je še vedno sedel na istem mestu kot pred nekaj urami.

„Nikamor se ni premaknil iz hiše."

„Potem pa za menoj! Morda bova še prišla o pravem času. Imaš pri sebi revolver?"

„Ne nosim s seboj takšnih nevarnih igračk."

○

Zdrvela sta po stopnicah v peto nadstropje.

Vrata stanovanja Jeremyja Branta so bila zaklenjena. Debeli Parker se je dvakrat zaletel in jih vrgel iz tečajev.

Sredi sobe je stala Laureen Walton.

„Gospod Templar, kaj počnete tukaj?" je prestrašeno viknila.

Jeremy Brant je ležal na postelji z zaprtimi očmi. Dvoriščno okno je bilo odprto in poleg njega je stal Conrad Lester, tajnik starega sira Charlesa Branta.

„Žal mi je, ker niste imeli časa, da bi fanta porinili skozi okno, gospod Lester. Vendar pa sva kljub temu prišla pravočasno. Parker, pokliči rešilni avto, potem pa zavrti številko našega prijatelja inšpektorja Teala iz Scotland Yarda."

„Ne razumem, o čem govorite?!" je dejalo dekle.

„Takoj vam bom pojasnil," je prijazno odvrnil Templar. „Vaš očim je na smrt bolan in glavni dedič bo njegov sin Jeremy. Če pa bi umrl še Jeremy, bi bili edina dedinja vi... Zato ste si izmislili ta načrt. Napisali ste pismo, češ da je Jeremy v dolgovih in na robu propada. Predpostavljali ste, da sir Charles ne bo hotel dati denarja, kar bi bil lahko zadosten razlog, da njegov sin napravi samomor. Niti najmanj ne dvomim, da je bilo pismo natipkano na temle stroju. Napako ste storili le takrat, ko ste omenili Rdečega Magwira. Takšni tipi kot je Magwire, nikoli ne pišejo pisem! S tem ste se izdali! Drugače pa je bilo vse skupaj popolnoma lepo pripravljeno. Danes ste prišli sem, vsuli nekaj v Jeremyjev kozarec in ga omamili. Treba bi ga bilo samo še potisniti skozi okno — in vi in vaš prijatelj Lester bi podedovala lep kupček denarja."

„Zanimiva zgodba, toda premalo podprta z dokazi," je zajecljala Laureen.

„Seveda. Toda, za vsak primer ste poslali gospoda Lesterja v zasedo pred klub SEZAM, ODPRI SE. Za to priložnost je gospod Lester oblekel svoj zimski suknjič, da bi bil v njem videti krepkejši, kot je v resnici. To pa je bila vaša druga napaka. Človek, ki sredi avgusta obleče zimski suknjič, mora imeti za to pač tehten razlog. Tamle, na stolu je ta suknjič! Poglejte, manjka mu samo en gumb. Izvolite, tukaj je!"

„To je bila njena zamisel," je nenadoma bruhnil v jok Lester. „Ona me je nagovorila, naj vas napadem. Obljubila mi je, da se bova poročila, takoj ko bo sir Charles umrl..."

V sobo je, ne da bi prej potrkal, vstopil inšpektor Teal z dvema policistoma...

DOMISLICE

- **V dobro urejeni družbi morajo dobri služiti kot vzor, slabi pa kot primer.**
- **Narod ne izgine, dokler govori, misli in čuti v materinskem jeziku.**
- **Pesimizem ubija v ljudeh težnjo, da bi se borili proti revščini, nevednosti in zločinu.**
- **Humor je najbolj demokratična človeška navada.**
- **Ne ceni denarja ne bolj ne manj kot je vreden; je dober služabnik, a slab gospodar.**
- **En cvet še ne naredi venca.**
- **Ljudje več razmišljajo zaradi tega, ker so v to prisiljeni, kot iz potrebe.**
- **V vodi je lahko utoniti, še laže pa v vinu.**
- **Ribe, ki plavajo proti toku, imajo razloge za svoj molk.**
- **V prvih vrstah kaj radi stojijo predvsem tisti, ki so v zadnjih največkrat sedeli.**
- **Najpogosteje se dogaja, da se besno prepiramo samo zato, ker nikakor ne moremo dojeti, kaj pravzaprav hoče dokazati naš nasprotnik.**
- **Istočasno, ko dobroto širimo okrog sebe, jo hkrati uvrščujemo v sebi samih.**
- **Ljudje vedno najbolj sovražijo tisto, čemur najbolj zavidajo.**

Anekdote

Ko je bil slavni pisatelj Anatole France izvoljen v Akademijo, ga je princesa Mathilde povabila na slavnostno večerjo. Toda povabljenec ni dosti mislil na to, pozabil je in se domislil svečanosti šele zadnji trenutek. Zato je prišel k princesi celo uro prepozno. Ko se je skušal opravičiti, je bila gostiteljica zelo milostljiva.

„Vaša netočnost me celo veseli," je dejala. „Niste namreč prišli eno uro prepozno, ampak cel teden prezgodaj."

○

V razdobju boja za žensko enakopravnost se je neki poslanec silno zavzemal za ženske pravice. Naposled je ves razvnet zaklical:

— Sploh pa je med moškim in žensko zelo majhna razlika!

Tedaj pa je nenadoma vstal sivolas konservativec in med viharnim odobravanjem vzkliknil:

— Naj živi razlika!

○

Ko je bil Herbert Henry Asquith še minister, ga je vedno obiskoval nadležnež, ki je na izpraznjena mesta priporočal svoje prijatelje. Asquith je bil nejevoljen in ni vedel, kako bi se ga znebil.

Nekaj ur po smrti visokega uradnika v ministrstvu se je nadležnež spet oglasil pri njem.

„Ali ne bi mogel moj prijatelj X zavzeti mesto pokojnega gospoda Smitha?" ga je vprašal.

„Lahko," je odvrnil minister, „če mu je to po volji. Samo prej naj pogleda, če dolžina krste odgovarja njegovi višini."

○

V družbi je mlada pisateljica dalj časa vpraševala Bernarda Shawa, kakšne možnosti ima mlada ženska, da se poroči. Nazadnje je rekla:

„No, kaj pravite, kakšne so moje možnosti za poroko?"

„Draga moja, na to raje ne mislite," jo je miril Irec.

„Zakaj pa ne!" je hotela vedeti mlada dama.

„Zato, ker vas imam za preveč inteligentno, da bi bili zadovoljni z možem, ki bi bil tako neumen, da bi vas vzel..."

Anekdote

ŠPORTNI VESTNIK

● KOTMARA VAS ZMAGALA NA TURNIRJU

Športno društvo v Kotmari vasi je minulo soboto priredilo nogometni turnir, katerega so se udeležila nogometna moštva iz Bistrice, Bilčovsa, Št. Ilja in Kotmare vasi. Dvema drugorazrednima nogometnima enajstericama (Št. Ilj in Bilčovs) sta stali nasproti dve ekipi iz prvega nogometnega koroškega razreda (Kotmara vas in Bistrica). Zmagovalec dobroobiskanega turnirja je postalo gostiteljsko moštvo ki se je izkazalo kot najmočnejše in tudi tehnično zdaleka boljše od ostalih. Mesta za Kotmaro vasjo so po vrsti zasedla moštva ATUS Bistrica, ŠD Bilčovs in Št. Ilj.

Rezultati kvalifikacijskega kola: ATUS Bistrica - Bilčovs 1:1 (pri streljanju enajstmetrovk zmaga za Bistrico); **Kotmara vas - Št. Ilj 3:1;**

Tekma za tretje mesto: Bilčovs - Št. Ilj 4:0;

Finalna tekma: Kotmara vas - Bistrica 6:5.

1. Kotmara vas (razmerje golov 9:6, razmerje točk 4:0),
2. Bistrica (6:7, 2:2),
3. Bilčovs (5:1, 2:2),
4. Št. Ilj (1:7, 0:4).

● SAK VADIL V ŽVABEKU

Po nogometnem turnirju v Št. Janžu so se nogometaši Slovenskega atletskega kluba v nedeljo drugič zbrali, da nadaljujejo prijateljske tekme v pripravljalni dobi za nogometno prvenstvo koroškega 2. razreda, ki se bo pričelo 25. avgusta tega leta. Ekipa je nastopila v Žvabeku in proti tamkajšnjemu moštvu slavila visoko zmago 9:3 (2:3). SAK je igral, izvzemši enega mesta, z isto postavo kot v Št. Janžu. Ponovno se je izkazal novi vratar Drev, poleg njega pa se je iz najboljše strani pokazal igralec iz Slovenije, ki bo v bližajoči se nogometni sezoni 1974/75 igral v dresu Slovenskega atletskega kluba. Omenjeni nogometaš je v Žvabeku dosegel 4 zadetke, pridružili so se mu še Fera (2), Hanzi Wieser (2) in Hobel.

● 12. DIRKA FORMULE 1 za SP NA ÖSTERREICHRINGU

Prihodnjo nedeljo bo na znanem Österreichringu pri Zeltwegu na sporedu 12. avtomobilska dirka za svetovno prvenstvo formule 1. Na štartu bo tudi lokalni matador, Avstrijec Niki Lauda, ki se letos poteguje za najvidnejše mesto v eliti najdznejših avtomobilskih dirkačev. Za mesto svetovnega prvaka pridejo v poštev še trije dirkači: Regazzoni, Scheckter in Fittipaldi. Za Laudo pomeni nedeljska dirka ne samo uveljavljanje pred domačimi navijači, marveč tudi zadnjo priložnost, si privoziti tako važne svetovnoprvenstvene točke, sicer bi mu najhujši konkurenti ušli. V vodstvu je Clay Regazzoni (44, Švica) pred Jody Scheckterjem (41, Južna Afrika), tretji je Emerson Fittipaldi (37, Brazilija), četrti pa Lauda, ki je doslej zbral 36 točk.

Dirka „za veliko nagrado Avstrije" se bo v nedeljo pričela ob 15. uri, v okviru svetovnoprvenstvene prireditve pa bo še tekmovanje zgodovinskih avtomobilov (Ducati, Morgan idr.) ob 13.15 uri, tekmovanje Ford Mexico (11.45) ter dirka v formuli VW (10.30).

● ŠTART V ZVEZNI IN NACIONALNI LIGI

Pretekli petek se je v Avstriji pričelo težko pričakovano nogometno prvenstvo v novoustanovljeni zvezni in nacionalni ligi. Edini koroški zastopnik v zvezni ligi, Austria Celovec, je igral na Dunaju proti dunajski Austriji in podlegel s častnim rezultatom 1:3. Zadetek za Celovčane je dosegel Widmann. Uvodne tekme so na splošno pokazale, da je reforma avstrijski nogomet požlahtnila. Dobre tekme so privabile v povprečju 7800 gledalcev, kar bo morda doprineslo, da se bodo najvidnejši avstrijski klubi otresli velikih dolgov. Izvzemši nekaterih spodrsljajev, so se tekme končale po pričakovanju. Rezultati 1. kola se glasijo takole: Sturm Gradec — SW Innsbruck 1:0, LASK — Rapid 2:1, Austria Solzburg — VÖEST Linz 0:0, Austria Dunaj — Austria Celovec 3:1. Admira Wacker — Eisenstadt 6:1.

Koroški zastopniki v nacionalni ligi Lienz/Mussnig, WSG/VSV in WAC/Gallus so iztržili samo 1 točko, ki jo je dosegel klub iz Lienza na domačih tleh proti Sportklubu iz Dunaja. Beljaški WSG/VSV je v Gradcu podlegel GAKu 0:1, WAC iz Wolfsberga pa je doma podlegel predarlskemu nacionalnemu klubu Vorwerku z 0:2.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem! glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 17. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Aktualna reportaža — 13.45 Za dobro voljo — 14.00 Zabavni koncert — 14.30 Godba na pihala — 15.15 Iz mape želja naših prijateljev ljudske glasbe — 16.00 Servis — 17.10 Oddaja o Koroški — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Poletno veselje na Nižjem Avstrijskem — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 18. 8.: 6.10 Igra na orgle — 8.10 Kmetijska oddaja — 9.00 Prominenca igra svoje najljubše melodije — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Ljudski koncert — 19.00 Nedeljski šport — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Tujci med nami — 21.00 Zadnja postaja — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 19. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Za veselo razpoloženje — 11.03 Ljudska glasba z Dunaja — 13.30 Knjižni kotiček — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo . . . — 17.52 Oddaja Delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetni koncert — 21.30 Iz notne mape avstrijskih komponistov zabavne glasbe — 22.10 Šport.

TOREK, 20. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Ljudska glasba iz Pinzgau-a — 10.00 Dopoldanske melodije — 13.30 Ljudske viže — 15.00 Štajerska ljudska glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Oddaja z Hans-Joachim Kulenkampffom — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koncert koroškega studia — 22.10 Šport.

SREDA, 21. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Ljudske viže — 9.30 Vesele note mojstrov — 11.03 Pojdimo na Dunaj! — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Ljudska oddaja — 16.30 Na obisku pri gospej opereti — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Zborovska glasba iz Avstrije — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Posledica oprostitve kazni" — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 22. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Z ljudsko glasbo na deželo — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 V malih notah — 11.03 Dunajski tipi — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 14.30 Naš portret komponista — 16.30 Za otroke — 17.10 Operetne melodije — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Potoval je berač . . ." — 22.10 Šport.

PETEK, 23. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasben mozaik — 9.30 Klavirska glasba F. Chopina — 10.00 Predpopotno razburjanje — 11.03 Črepinje — 13.30 Zveneča Koroška — 15.00 Zborovska glasba — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 19.05 Moja najljubša melodija — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koroško poletje, Osoje 1974 — 22.10 Šport.

Mešani pevski zbor JAKOB PETELIN - GALLUS iz Celovca vabi na

KONCERT

- **v soboto 17. avgusta ob 20.30 uri v hotelu Korotan v Sekiri**
- **v nedeljo 18. avgusta ob 20. uri v farni dvorani v Selah.**

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 17. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 18. 8.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 19. 8.: 13.45 Informacije — Otroci igrajo za otroke.

TOREK, 20. 8.: 9.30 Koroški zbori — 13.45 Informacije — Šport — Zvoki za mlade.

SREDA, 21. 8.: 13.45 Informacije — Zborovska glasba — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 22. 8.: 13.45 Informacije — Družinski magacin.

PETEK, 23. 8.: 13.45 Informacije — Melodije za razvedrilo.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 17. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Iz mladinskega glasbenega albuma — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Paleta melodij — 16.00 „Vrtiljak" — 16.40 Majhni ansambli v studiu 14 — 17.10 Instrumenti v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Vilija Petriča — 20.00 Letna glasbena parada „Tri srca" — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.29 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 18. 8.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.46 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Iščejo popevko poletja — 11.20 Voščila — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 Ob lahki glasbi — 15.10 Nedeljska reportaža — 15.30 Popularne operne melodije — 16.00 Radijska igra — Rahla pomladna zemlja — 16.37 Lepe melodije — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Jazz za vse — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Serenadni večer.

PONEDELJEK, 19. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.20 Pesmice na potepu — 9.40 Z velikimi zabavnimi orkestri — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 Zvoki in barve orkestra Kurt Kramer — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Listi iz pop albumov — 19.15 Z ansamblom Borisa Terglava — 20.00 Stereofonski operni koncert — 21.30 Zvočne kaskade — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 20. 8. 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Pojo mali vokalni ansambli — 9.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe — 10.15 Promenadni koncert — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 „Na poti s kitaro" — 15.40 Iz filmov in glasbenih revij — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Zveneča imena — 18.15 z majhnimi zabavnimi ansambli — 18.30 V torek nasvidenje — 19.15 Z ansamblom Lojzeta Slaka — 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 20.30 Radijska igra — Zaslišavanje Luculla — 21.15 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Iz oper, ki jih redko slišimo.

SREDA, 21. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniški pozdravi — 9.35 Znane melodije — znani orkestri — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Slovenske narodne v raznih priredbah in izvedbah — 14.30 Voščila — 15.40 Glasbeni drobiž od tu in tam — 16.00 „Loto vrtiljak" — 17.10 Operni koncert — 18.20 Zvoki današnjih dni — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 22. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.20 Potujemo z glasbo — 9.40 Iz partitur operetnih mojstrov — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Pihalne godbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Poje komorni zbor — 15.40 V plesnem ritmu — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 Tipke in godala — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Popevke in plesni ritmi — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Iz opusa Dariusa Milhauda.

PETEK, 23. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Melodije jugoslovanskih narodov — 9.40 Lepe melodije — 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.35 Glasbeni intermezzo — 16.00 „Vrtiljak" — 16.05 Kam in kako na oddih — 17.10 Solisti z opernih in koncertnih odrov — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z ansamblom Mihe Dovžana — 20.00 Pop pops 15 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Petkov nočni koncert.

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

VEČER IZRAZNEGA PLESA

Jasna Knez iz Ljubljane bo kot solistka plesala v nedeljo 18. avgusta ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici.

Od 2. do 5. septembra 1974 prireja Katoliška mladina v Domu v Tinjah

TEDEN PESMI

na katerega so vabljeni voditelji mladinskih in otroških skupin, učitelji ter prav vsi, ki ljubijo pesem in radi prepevajo.

Cena 380 šilingov. Prijave do 18. avgusta na naslov: Katoliška mladina, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec/Klagenfurt.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 17. 8.: 16.55 Oddaja z miško — 17.20 Za otroke — 17.45 Projekt Z — 18.00 Družina Patridge — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Mala oddaja — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kabaret, kabaret — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Če se znoči v Manhattan-u.

NEDELJA, 18. 8.: 16.30 Sonce in roža — 16.40 Projekt Z — 16.55 Calimero — 17.00 George — 17.25 Svet znamke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Erni Magold bere iz „Poljubček, poljubček" — 18.30 Leteči žlahtni kamni — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Gospod pisarniški svetnik — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 19. 8.: 18.00 Novo v kulturi — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Šale s Čarlijem — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki.

IŠČEMO

vajenca (vajenko) z glavno- ali srednješolsko izobrazbo in znanjem obeh deželnih jezikov. Nastop 1. oktobra t.l.

POSOJILNICA VELIKOVEC, 2.-Mai-Straße 10, 9100, tel. 355

TOREK, 20. 8.: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Skrivnost Santa Vittoria — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 21. 8.: 11.00 Z železno pestjo — 12.50 Telešport — 16.30 Pretkani Wasti — 17.15 Indian River — 17.40 Antena — 18.00 Stan Laurel in Oliver Hardy — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Prostor za živali — 21.05 Rok za premislek — 22.30 Čas v sliki.

ČETRTEK, 22. 8.: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Umor v župnišču — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Šport — 22.05 Ptič Bumbum in sonce.

PETEK, 23. 8.: 11.00 Gospod pisarniški svetnik — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Onedinova linija — 21.10 Politična dokumentacija — 22.00 Čas v sliki — 22.05 Inspektor Clouseau.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 17. 8.: 16.25 Vesoljska ladja Enterprise — 17.10 Ob snidenju — 18.30 Mini-Maks — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Preged sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 In spet skačem preko luž — 21.45 Čas v sliki.

NEDELJA, 18. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 O Celtia — popevke Keltov — 18.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 21.30 Zgodbe, ki jih ni moči razjasniti — 22.00 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 19. 8.: 11.25 Evropsko prvenstvo v plavanju — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 „Kot solza v oceanu" — 22.15 Telereprize.

TOREK, 20. 8.: 12.25 Evropsko prvenstvo v plavanju — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kot solza v oceanu — 21.55 Telereprize.

SREDA, 21. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kot solza v oceanu — 21.40 Telereprize.

ČETRTEK, 22. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Svet znanosti — 21.00 Vesoljska ladja Enterprise — 21.45 Telereprize.

PETEK, 23. 8.: 12.25 Evropsko prvenstvo v plavanju — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Žene delajo filme: Dvojčka — 21.55 Telereprize.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 17. 8.: 16.15 Legenda o divjem lovcu — 17.15 Obzornik — 17.25 Nogomet — 19.16 Kaj počnemo ob nenedeljah — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.40 Zabava vas Julie Andrews — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Columbo — 22.24 Dnevnik.

NEDELJA, 18. 8.: 8.40 Legenda o divjem lovcu — 9.40 Kmetje — 10.35 Kmetijska oddaja — 11.25 Mozaik — 11.30 Otroška matineja — 12.25 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.40 Propagandna oddaja— 17.45 Poročila — 17.50 Kapitan Horatio Hornblower — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.45 Znamenite pustolovščine — 21.35 Gola resnica — 22.05 Športni pregled — 22.30 Dnevnik.

PONEDELJEK, 19. 8.: 14.55 Vaterpolo Jugoslavija : SZ — 15.55 Dunaj: Evropsko prvenstvo v plavanju — 18.15 Obzornik — 18.30 Po neznani delti — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kornati — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Prva noč — 21.15 Ne prezrite — 21.40 Dnevnik — 21.55 Skoki v vodo.

TOREK, 20. 8.: 14.55 Vaterpolo Jugoslavija : Madžarska — 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 18.15 Obzornik — 18.30 Pet pedi — 18.50 Mozaik — 18.55 Sejem — 19.15 Srečanje z Mariom del Monacom — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Pogovor o . . . — 21.00 Whiteoaki z Jalne — 21.50 Dnevnik — 22.05 Skoki v vodo.

SREDA, 21. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 18.10 Obzornik — 18.25 Družina Smola — 18.55 Mozaik — 19.00 Zabavna glasba — 19.20 Na sedmi stezi — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Hladnokrvno — 22.35 Dnevnik.

ČETRTEK, 22. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 18.05 Obzornik — 18.20 Svet v vojni — 19.10 Mozaik — 19.15 Po sledeh napredka — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Kam in kako na oddih — 20.40 Mavrica — 21.10 Odiseja miru — Sfinga iz gradu El Prado — 21.40 Likovni nokturno — Jože Spacal — 21.55 Dnevnik.

PETEK, 23. 8.: 15.55 Evropsko prvenstvo v plavanju — 17.45 Konzerva — 18.15 Obzornik — 18.30 Mozaik — 18.35 Kažipot — 18.55 Barvna risanka — 19.00 Cikcak — 19.10 Vaterpolo Jugoslavija : Italija — 20.10 Dnevnik — 20.35 Tedenski gospodarski komentar — 20.45 Dnevnik sobarice — 22.10 Dnevnik — 22.25 Skoki v vodo.